

HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK ILLEGÁLIS FOGLALKOZTATÁSA AZ EURÓPAI UNIÓBAN

MAGYARORSZÁG

2016

**Az Európai Unió Menekültügyi, Migrációs és
Integrációs Alap társfinanszírozásával**

EMH Célzott Tanulmány 2016

Harmadik országbeli állampolgárok illegális foglalkoztatása az Európai Unióban

Összesítő Adatlap (Nemzeti Beszámoló)

A nemzeti jelentés áttekintője – a tanulmány bemutatása, a nemzeti jelentésben szereplő fő tények és számadatok vázlatos bemutatása, különös tekintettel a (nemzeti) politikai döntéshozók számára szükséges tényezőkre.

Kérjük, foglalja össze tömören az 1 – 5 szakaszban foglaltak fő megállapításait is, úgy, mint:

- ★ A harmadik országbeli állampolgárok illegális foglalkoztatásának esetei és mértéke, melyek a tagállamban általában kérdést jelentenek;
- ★ A harmadik országbeli állampolgárok illegális foglalkoztatásának megelőzését és felderítését szolgáló intézkedések a tagállamban;
- ★ A munkaadókat sújtó lehetséges szankciók és a harmadik országbeli állampolgárokat sújtó szankciók és jogkövetkezmények;
- ★ Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés és az illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok jogainak érvényesítését szolgáló mechanizmus;
- ★ Kihívások és jó gyakorlatok.

Az illegális, azaz a jogszabályok megsértésével megvalósuló foglalkoztatás elleni küzdelem (s ezen belül a be nem jelentett, fekete foglalkoztatás elleni fellépés, amely az olyan, önmagában jogszerű tevékenységből származó jövedelem megszerzéseként került meghatározásra, amely részben vagy egészében nem kerül bejelentésre az adó- és társadalombiztosítási hatóságok felé) Magyarország kormányzati szakpolitikáinak fontos elemét képezi.

Magyarország Kormánya 2010-ben átfogó intézkedéstervet dolgozott ki a magyar gazdaság egyik legfontosabb problémájának, a foglalkoztatás nemzetközi viszonylatban kirívóan alacsony szintjének kezelésére. A 2011-ben elfogadott foglalkoztatáspolitikai program¹ fő célként a munkaerőpiac rugalmasságának növelését és a legális foglalkoztatás ösztönzését tűzte ki, melynek elérését a munkaerőpiac strukturális átalakítása mellett többek között a munkahelyteremtés pozitív irányú folyamatának támogatásával, valamint a rejtett gazdaság, az illegális foglalkoztatás és azon belül is a be nem jelentett foglalkoztatás visszaszorításával kívánt elérni.

Az európai migrációs folyamatok, különösen az utóbbi években Magyarországot is elérő menekülthullám kérdésének kezelése szintén a kormányzat prioritásai között szerepel. A menekültválság enyhítése érdekében alkalmazott, elsődlegesen idegenrendészeti eszközök a foglalkoztatásra, így az illegális foglalkoztatásra is hatással vannak.

Az illegális és feketefoglalkoztatás vonzerejét elsősorban a hozzá kapcsolódó közvetlen, rövid távú anyagi előnyök jelentik. Az abban résztvevők számára nem mindig nyilvánvaló, hogy magatartásuk milyen mértékben sérti a jogszabályokat, és sokszor a tevékenységükkel összefüggő, hosszútávú negatív következményekkel sincsenek tisztában. A probléma kezelésében így kiemelt szerepe van a tájékoztatásnak, a jelenség felszámolása érdekében tett, kormányzati intézkedések között hangsúlyozni kell a hatóságok figyelemfelhívó

¹ Széll Kálmán Terv Magyar Munka Terv 2011
(<http://2010-2014.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/foglalkoztataspolitikaert-elelos-allamtitkarsag/hirek/a-kormany-megtargyalta-es-elfogadta-a-magyar-munka-tervet>)

és támogató tevékenységét. A feketegazdaság rejtett, szándékosan jogkerülő, titkolt természeténél fogva, az itt tevékenykedők nehezen érhetőek el, ezért a feladat végrehajtása nem egyszerű.

A nemzeti hatóságok hangsúlyt fektetnek egyrészt a jelenség felderítésére, másrészt a felderített, jogsértő magatartások megfelelő szankcionálására a harmadik országbeliek foglalkoztatásának vizsgálata során. A feketegazdaság révén a jogszerűtlen foglalkoztatáson túl egyéb jogellenes magatartás is megvalósul. Magyarországon ezért, valamint a foglalkoztatási, migrációs és gazdasági feladat összetettsége okán a munkaügyi felügyelet együttműködik az idegenrendészeti és az adóhatósággal, továbbá a rendőrséggel is. A probléma kezelésére kialakított szankciórendszer ennek megfelelően egyrészt munkaügyi, másrészt idegenrendészeti jellegű, és a jogsértés, annak súlyától függően, büntetőjogi következményekkel is járhat.

Az illegális foglalkoztatás eseteiben általában mind a munkaadói, mind a munkavállalói oldal részéről történik jogsértés. A munkaügyi felügyelet eljárása során szinte kizárólag a munkaadókat szankcionálja, az Idegenrendészeti eljárás következményei azonban mindkét féllel szemben felmerülnek. Az eljárások során az érintettek számára jogaik védelme és a megfelelő jogorvoslat lehetősége a magyar jog alapján, az egyenlő bánásmód követelményei szerint, állampolgárságuktól függetlenül biztosított.

Magyarországon 2010 óta a rejtett gazdaság és a be nem jelentett foglalkoztatás megszüntetése, valamint az illegális migráció negatív hatásainak csökkentése érdekében tett kormányzati intézkedések eredményeképp alacsony a harmadik országbeliek illegális foglalkoztatásának aránya. A menekültválság azonban továbbra is olyan kihívás Európa, és ezen belül a migrációs útvonalak középpontjában található Magyarország számára, melyre további megoldásokat kell találni.

[Összefoglaló \(Összegző Jelentés\) \[maximum 3 pages\]](#)

[Összefoglaló az Összegző Jelentéshez](#)

1. Szakasz: Az illegális foglalkoztatás általános helyzetének és összefüggéseinek áttekintése

Q1. Kérjük adjanak az önök tagállamában fennálló helyzet bemutatására szolgáló, **összefoglaló áttekintését az illegális foglalkoztatás tekintetében** a rendelkezésre álló kutatások alapján, mely kiterjed többek közt az alábbiakra:

Q1a. Milyen mértékben van jelen a fekete (szürke) gazdaság az önök tagállamában;

Q1b. Mennyiben politikai prioritás az önök tagállamában az illegális foglalkoztatással szembeni küzdelem;

Q1c. Az illegális foglalkoztatás területén folyó nyilvános és / vagy politikai viták;

Q1d. Mennyire jelentős kérdés az önök tagállamában a harmadik országbeliek illegális foglalkoztatása (pl. az ügy súlya és intenzitása), különösen annak harmadik országbeli állampolgárokkal való összefüggése;

Q1e. Az illegális foglalkoztatáshoz vezető utakra vonatkozó kutatási eredmények az önök tagállamában;

Q1f. Az illegális foglalkoztatás szabályozásának vagy gyakorlatának terén (tervezett) változások;

Q1g. Mely területeken (ágazatokba) merül fel jellemzően illegális foglalkoztatás, milyen típusú munkavállalók érintettek benne (pl. a KKV-k vagy a nagyobb gazdasági társaságok, start-up cégek vagy inkább a már bejáratott vállalkozások);

Q1h. Az illegális munkavállalók profilja (EU, EGT vagy harmadik országbeli állampolgárok);

Q1i. A harmadik országbeli illegális munkavállalók foglalkoztatásával kapcsolatos egyéb kapcsolódó kérdések az önök tagállamában, úgymint korrupció, emberkereskedelem, stb.

Kérjük, jelölje a hivatkozásokat és a forrásokat!

A rejtett, fekete gazdaság azokat a nem regisztrált gazdasági tevékenységeket foglalja össze, amelyek bár hozzájárulnak a bruttó hazai össztermék előállításához, de különböző okokból rejtve maradnak az állam elől. Az okok közt elsősorban az adóelkerülési szerepel, de ilyen ok lehet a foglalkoztatás szabályozásának bonyolultságából, vagy az adminisztrációs terhek elkerüléséből eredő szabálykerülés is. Egy adott ország gazdaságában való elterjedtségének mérése közvetlen és közvetlen eszközökkel történik, és, noha e mérések pontos adatokkal nem szolgálnak, a több évre visszamenőleg összevethető adatok alapján viszonylag megbízható becslés adható a feketegazdaság és feketefoglalkoztatás mértékére vonatkozóan.²

A magyarországi rejtett gazdaság méretével kapcsolatos tanulmányok a 2000-es évek első évtizedére a fekete gazdaság elterjedtségéről számoltak be. A 2010 óta az adóelkerülés visszaszorítását, a gazdaság fehéredését célzó intézkedések jelenség arányának csökkenését eredményezték. Az intézkedések között említhető az online pénztárgépek bevezetése, amely elsősorban a vállalati bevételek eltitkolásának megakadályozását segíti elő, de hozzájárulhat a szürke- és a feketefoglalkoztatás visszaszorulásához is.³

Ennek az időszaknak más kormányzati intézkedései pedig célzottan a feketefoglalkoztatás csökkentéséhez járultak hozzá: ilyen az egykulcsos személyi jövedelemadó bevezetése, az adózási és megfelelési szabályok egyszerűsítése (például a kisadózó vállalkozások tételes adójának (kata) bevezetése) vagy a szabályozási területen az egyszerűsített foglalkoztatás jogszabályi kereteinek megteremtése.

A feketegazdaság és a migráció kapcsolata, az esetleges összefüggések vizsgálata nem jellemzi sem a tudományos kutatásokat, sem a két témakörben zajló szakmai és politikai vitákat. A menekültválság kapcsán a politikai döntéshozók és a civil szervezetek között az utóbbi években az Emberi Jogi Munkacsoport migrációval foglalkozó tematikus munkacsoportjában számos egyeztető megbeszélés zajlott le. Ezek a tematikus üléseken, ahol az érdekképviseleti szervezetek, a témában érintett, nemzetközi szervezetek, az országgyűlési biztos hivatala, a kérdésben érintett kormányzati ágazatok, valamint az idegenrendészeti szakterület is részt vett, egy alkalommal sem került

² Balog, Ádám: Adóelkerülés és rejtett gazdaság Magyarországon. Köz-Gazdaság 2014, IX. évfolyam 4. szám (<http://www.lib.pte.hu/akk/tartalomjegyzek/aktualis/K%C3%B6z-gazdas%C3%A1g%202014-4%20KSZ..PDF>)

³ Csomós Balázs-Kreiszné Hudák Emese: Zsugorodik a magyar rejtett gazdaság: Potfolio 2015. Október 29. 15:36 (http://www.portfolio.hu/gazdasag/zsugorodik_a_magyar_rejtett_gazdasag.221595.html)

napirendre az illegális foglalkoztatás kérdése. Noha a kormányzat munkaerőpiacért felelős ágazata a menekültek munkavállalásának megkönnyítése érdekében a munkaerőpiaci szolgáltatások egy részét elérhetővé tette, nem jellemző, hogy a hazánkba érkező harmadik országbeli állampolgárok éljenek ezzel – leggyakrabban a továbbutazás céljával érkeznek csak hozzánk.

A Magyarországon élő harmadik országbeli állampolgárok munkaerő-piaci helyzetére, oktatására, társadalmi befogadására vonatkozó adatok gyűjtését és feldolgozását -a szokásos, rendszeres munkaerő-felmérést kiegészítve - a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) 2014 második negyedévéétől kezdte meg. A migránsok és a leszámazottak beilleszkedésével foglalkozó vizsgálatok egyelőre csak szűk időszakra adnak információt e célcsoportról.

Az ellenőrzött külföldi munkavállalók száma a 2014. január 1. és 2016. október 31. közötti időszakban az alábbiak szerint alakult:

Külföldi munkavállalók	2014.	2015.	2016. október 31-ig
Ellenőrzött munkavállalók száma (fő)	101628	89087	80680
Ellenőrzött külföldi munkavállalók száma (fő)	1236	883	728
Engedély nélkül foglalkoztatott külföldi munkavállalók száma(fő)	67	46	79

A fenti adatokból megállapítható, hogy az ellenőrzött külföldi munkavállalók száma csökkent. Az engedély nélkül foglalkoztatott külföldi munkavállalóknak az ellenőrzött külföldi munkavállalóhoz mért aránya azonban 2016-ban az előző két évhez képest nőtt. A környező országok Európai Unióhoz történő csatlakozásával ezek a számok drasztikusan csökkentek.

Magyarországon a külföldi munkavállalók illegális foglalkoztatása inkább a kkv-szektor szereplőire jellemző. A nagyobb vállalatok és gazdasági társaságok esetén ritkán fordul elő, azonban erről statisztikai adatokkal nem tudunk szolgálni.

A külföldi állampolgárok illegális foglalkoztatása által legfertőzöttebb területek a mezőgazdaság, feldolgozóipari, építőipar, kereskedelem, valamint a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás. Ezen gazdasági ágazatokkal kapcsolatos adatokat az alábbi táblázat tartalmazza.

Ágazatok		2014.	2015.	2016. október 31-ig
Mezőgazdaság	int.	4	3	
	fő	3	5	
Feldolgozóipar (kivéve: gépipar)	int.	27	26	30
	fő	22	22	36
Gépipar	int.	1	1	
	fő	0	2	
Építőipar	int.	11	3	7
	fő	18	2	20
Kereskedelem	int.	11	7	5
	fő	10	7	2
Bányászat	int.			
	fő			
Szálláshely, vendéglátás	int.	5	4	14
	fő	7	4	15
Szállítás, raktározás, posta, távközlés	int.			
	fő			
Egészségügyi, szociális ellátás	int.			
	fő			
Pénzügyi, tevékenység	int.			
	fő			
Igazgatás, oktatás	int.			
	fő			
Nyomozási, biztonsági tevékenység	int.			
	fő			
Háztartások	int.			
	fő			
Egyéb ágazatok	int.	5	3	3
	fő	7	4	6
Ország összesen	int.	64	47	59
	fő	67	46	79

2. Szakasz: Megelőző intézkedések

Q2. Jellemezze, hogy tagállamában milyen **megelőző intézkedéseket** alkalmaznak a harmadik országbeliek illetve az őket foglalkoztató munkavállalók tájékoztatása során az illegális foglalkoztatás elkerülése érdekében:

A munkaügyi hatóság megelőző, tájékoztató tevékenysége

A munkaügyi hatóság honlapján is szereplő 2017. évre szóló munkaügyi hatósági ellenőrzési irányelvek⁴ szerint a munkaügyi ellenőrzést végző hatóság célja a vállalkozói adminisztratív költségek csökkentésére irányuló, Egyszerű Állam című középtávú kormányzati program egyes feladatainak módosításáról szóló 1416/2012. (X. 1.) Korm. határozatban foglaltak érvényre juttatása, így különösen a munkaügyi előírások végrehajtását szolgáló felvilágosító tevékenység igényeknek megfelelő további erősítése, oly módon, hogy az következetesen elősegítse a munkaerő-piac szereplőinek tájékoztatását.

Az irányelvben minden egyes Kormányhivatal, mint elsőfokú munkaügyi hatóság számára kötelező előírásként lett meghatározva, hogy legalább félévente két nyílt nap formájában közvetlen tájékoztatást kell biztosítani az alapvető foglalkoztatási szabályokról, azok esetleges változásairól. A fő cél, hogy a munkavállalók, így az itt dolgozó harmadik országbeli állampolgárok is, ismerjék a munkaviszonyból származó legfontosabb jogaikat és kötelezéseiket, illetve a munkáltatók számára egyértelműen körülhatárolható legyen a betartandó és a munkaügyi ellenőrzés keretében vizsgálendő munkajogi előírások köre.

A már lezárult TÁMOP-2.4.8-12/1-2012-0001 „A munkahelyi egészség és biztonság fejlesztése, a munkaügyi ellenőrzés fejlesztése” című kiemelt projekt átfogó célja volt a munkahelyi egészség és biztonság, valamint a munkavédelmi és munkaügyi ellenőrzés fejlesztése. A projekt közvetlen céljai közé tartozott a hatósági ellenőrzés rendszerének, folyamatainak fejlesztése, valamint a munkavállalók, a munkáltatók tájékozottságának, tudatosságának növelése is.

A projekt megvalósításának hangsúlyos eleme volt a társadalom minél szélesebb körének megszólítása, a figyelemfelkeltés, a cselekvésre ösztönzés, az állampolgárok biztonságos és egészséges munkavégzéssel és jogszerű munkavállalással kapcsolatos magatartásának változtatása, amelyet egy országos kommunikációs és PR kampány keretében valósított meg. A kampány célcsoportjai között szerepeltek a munkavállalók, a munkaadók, a munkavállalók hozzátartozói, valamint az országos média szereplői is, de a kampány a döntéshozókat, az érdekképviseleteket, szakmai szervezeteket és az önfoglalkoztatókat is megszólította.

---

⁴ A Nemzetgazdasági Minisztérium közleménye a 2017. évi munkavédelmi és munkaügyi ellenőrzési irányelvekről és az országos hatósági ellenőrzési tervről. 2016.11.02. (http://ommf.gov.hu/index.html?akt_menu=172&hir_reszlet=504)

- a. **Megelőző intézkedések/ösztönzők a munkaadók részére:** Sorolják fel a tagállamában alkalmazott ösztönző intézkedéseket, és írják le az intézkedéseket.

<p>Intézkedések/ösztönzők a munkaadók részére</p>	<p><u>Illegálisan tartózkodó és illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállalók</u> *Kérjük, jelezzék, ha az intézkedést/ösztönzőt alkalmazzák az Önök tagállamában (Igen/Nem) Amenyiben igen, kérjük, írják le azokat. **Kérjük, határozzák meg, hogy az intézkedések az illegális foglalkoztatás ellen vagy általános ösztönzőként kerültek kialakításra.</p>	<p><u>Legálisan tartózkodó de illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállalók</u> *Kérjük, jelezzék, ha az intézkedést/ösztönzőt alkalmazzák az Önök tagállamában (Igen/Nem) Amenyiben igen, kérjük, írják le azokat. **Kérjük, határozzák meg, hogy az intézkedések az illegális foglalkoztatás ellen vagy általános ösztönzőként kerültek kialakításra.</p>
<p>a.1. Figyelemfelhívó kampány munkaadók részére</p> <p><i>Érzékenyítő/figyelemfelhívó tevékenységek a munkáltatók tájékoztatására harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatására vonatkozó kritériumokról</i></p> <p>Az összes kampányra vonatkozóan, ami a tagállamban futott, kérjük jelezze:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Melyek az érintett ágazatok? - Hogyan folyt a kampány? (pl. hirdetés, állami tisztviselők látogatása és előadásai, stb.) 	<p>Igen</p> <p>„A munkahelyi egészség és biztonság fejlesztése, a munkaügyi ellenőrzés fejlesztése” című kiemelt projekt.</p> <p>Az intézkedés általános ösztönzőként került kialakításra.</p>	<p>Igen</p> <p>„A munkahelyi egészség és biztonság fejlesztése, a munkaügyi ellenőrzés fejlesztése” című kiemelt projekt.</p> <p>Az intézkedés általános ösztönzőként került kialakításra.</p>
<p>a.2. Információs támogatás munkáltatóknak</p> <p><i>Adminisztratív eljárások egyszerűsítése és a munkáltatók információkkal való támogatása a harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatása kapcsán (pl. telefonvonal, tájékoztatás kormányzati honlapon, stb.)</i></p>	<p>Igen</p> <p>A munkaügyi hatóság honlapján szereplő munkaügyi hatósági ellenőrzési irányelvek közzététele. Félévente nyílt napok szervezése.</p> <p>Az intézkedés általános ösztönzőként került kialakításra.</p>	<p>Igen</p> <p>A munkaügyi hatóság honlapján szereplő munkaügyi hatósági ellenőrzési irányelvek közzététele. Félévente nyílt napok szervezése.</p> <p>Az intézkedés általános ösztönzőként került kialakításra.</p>
<p>a.3. Partnerségi megállapodások és a Szociális Partnerek kezdeményezései</p> <p><i>Megállapodások az egyazon ágazathoz (pl. építőipar) tartozó szakszervezetek és munkáltatói szervezetek között kétoldalú akcióterv létrehozásáról az illegális tevékenység visszaszorítására.</i></p>	<p>Nem.</p>	<p>Nem.</p>

a.4. Munkáltatói kötelezettség a hatóságok tájékoztatására harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatásáról	<p>Igen.</p> <p>A külföldiek magyarországi foglalkoztatásának szabályai szerint a foglalkoztató köteles a foglalkoztatás helye szerint illetékes állami foglalkoztatási szervként eljáró megyei (fővárosi) kormányhivatalnak bejelenteni a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy, valamint a harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatását, akinek magyarországi foglalkoztatása engedélyköteles, illetve akinek a vonatkozó jogszabályok alapján⁵ nincs szükség engedélyre.</p> <p>Az intézkedés általános ösztönzőként került kialakításra.</p>	<p>Igen.</p> <p>A külföldiek magyarországi foglalkoztatásának szabályai szerint a foglalkoztató köteles a foglalkoztatás helye szerint illetékes állami foglalkoztatási szervként eljáró megyei (fővárosi) kormányhivatalnak bejelenteni a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy, valamint a harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatását, akinek magyarországi foglalkoztatása engedélyköteles, illetve akinek a vonatkozó jogszabályok alapján nincs szükség engedélyre.</p> <p>Az intézkedés általános ösztönzőként került kialakításra.</p>
a.5. Egyéb megelőző intézkedések/ösztönzők a munkaadók részére	<p>Nem.</p>	<p>Nem.</p>

b. **Meelőző intézkedések/ösztönzők a harmadik országbeli munkavállalók részére:** Sorolják fel a tagállamában alkalmazott ösztönző intézkedéseket, és írják le az intézkedéseket.

Intézkedések/ösztönzők a munkavállalók részére	<u>Illegálisan tartózkodó és illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállalók</u> <i>Kérjük, jelezzék, ha az intézkedést/ösztönzöt alkalmazzák az Önök tagállamában (Igen/Nem)</i>	<u>Legálisan tartózkodó de illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállalók</u> <i>Kérjük, jelezzék, ha az intézkedést/ösztönzöt alkalmazzák az Önök tagállamában (Igen/Nem)</i>
b.1. Pénzügyi ösztönzők a munkavállalók részére	<p>Nem.</p>	<p>Nem.</p>

5 - A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. Törvény

- A Magyarország által a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek tekintetében alkalmazott, a munkaerő szabad áramlásával összefüggő átmeneti szabályokról szóló 355/2007. (XII. 23.) Kormányrendelet
- A harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásának nem összevont kérelmezési eljárás alapján történő engedélyezéséről, az engedélyezési kötelezettség alóli mentességről, a fővárosi és megyei kormányhivatal munkaügyi központjának az összevont kérelmezési eljárásban való szakhatósági közreműködéséről, valamint a Magyarországon engedélymentesen foglalkoztatható harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásának bejelentéséről, és a munkabér megtérítéséről szóló 445/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet

<p>Pénzügyi és anyagi ösztönzők, beleértve a társadalombiztosítási ösztönzőket is, vagyis minden olyan társadalombiztosítási ösztönző, amely arra ösztönzi a munkáltatókat, hogy szabályosan bejelentsék alkalmazottaikat.</p>		
<p>b.2. Figyelemfelhívó kampány (jelenlegi és lehetséges) munkavállalók részére</p> <p>(beleértve a távozás előtti és távozás utáni kampányokat harmadik országokban)</p> <p>Minden lefutott kampány vonatkozásában:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Adja meg a kampány részleteit, beleértve a célcsoportokat, mely országok, foglalkoztatottak típusa, stb. - Részletezze, hogy hogyan folytatták le a kampányt (pl. hirdetések, állami hivatalnokok látogatása és előadásai) 	<p>Igen</p> <p>„A munkahelyi egészség és biztonság fejlesztése, a munkaügyi ellenőrzés fejlesztése” című kiemelt projekt.</p> <p>Az intézkedés általános ösztönzőként került kialakításra.</p>	<p>Igen</p> <p>„A munkahelyi egészség és biztonság fejlesztése, a munkaügyi ellenőrzés fejlesztése” című kiemelt projekt.</p> <p>Az intézkedés általános ösztönzőként került kialakításra.</p>
<p>b.3. Információs támogatás a harmadik országbeli munkavállalók részére</p> <p>(pl. egyablakos információs pontok)</p>	<p>Igen</p> <p>A munkaügyi hatóság honlapján szereplő munkaügyi hatósági ellenőrzési irányelvek közzététele. Félévente nyílt napok szervezése.</p> <p>Az intézkedés általános ösztönzőként került kialakításra.</p>	<p>Igen</p> <p>A munkaügyi hatóság honlapján szereplő munkaügyi hatósági ellenőrzési irányelvek közzététele. Félévente nyílt napok szervezése.</p> <p>Az intézkedés általános ösztönzőként került kialakításra.</p>
<p>b.4. Egyéb intézkedések /ösztönzők munkavállalók részére (beleértve a harmadik országbeli állampolgár kötelezettségét a hatóságok tájékoztatására a munkaügyi helyzetének változásai tekintetében)</p>	<p>Nem.</p>	<p>Nem.</p>

Q3. Végeznek-e a hatóságok kockázatelemzéseket, melyek alapján meghatározhatják, mely területeken szükséges ellenőrzést folytatni, melyek azok az „érzékeny területek”, ahol a harmadik országbeli munkavállalók illegális foglalkoztatása zajlik?

Igen. A munkaügyi ellenőrzések eredményéről és tapasztalatairól minden évben statisztikákkal alátámasztott, átfogó, részletes jelentés készül, mely hatóság honlapján visszamenőleg is elérhető.⁶

Kérjük, jelezze, hogy van-e különbség a harmadik országbeli állampolgárok két fő kategóriája vonatkozásában.

(i) Illegálisan tartózkodó és illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállalók és (ii) Legálisan tartózkodó de illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállalók

A Kockázatelemzés nem tesz különbséget a jogszerűen és jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok között a be nem jelentett foglalkoztatás tekintetében.

Ha igen, kérjük írja le:

A Kockázatelemzés nem tesz különbséget a jogszerűen és jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok között a be nem jelentett foglalkoztatás tekintetében.

If **Yes**, please describe:

a. Milyen **módszereket és eszközöket** alkalmaznak a kockázatelemzések elvégzésére?

Az ellenőrzések tekintetében készülő kockázatelemzés a korábban tapasztalt munkaügyi jogszabálysértések előfordulási gyakoriságát és jellegét (milyen típusú volt, mennyi és mennyire volt súlyos) veszi alapul. Az ellenőrzésbe bevonásra kerülő munkaállatókat, ágazatokat is a korábbi évek tapasztalatai alapján választjuk ki. A munkaügyi hatósági ellenőrzések és eljárások adatai egy külön informatikai rendszerbe (FEIR) kerülnek felvitelre és feldolgozásra, melyből statisztikai adatok is kinyerhetők különböző bontásokban. Több olyan bejelentésre szolgáló csatorna is létezik, amelyen keresztül a munkaerőpiaci szereplők jelzéseket küldhetnek a visszaélésekről, ilyen például a hatóság honlapja, ahol magyar vagy angol nyelven tehetőek fel kérdések, illetve e-mail vagy postai úton, személyes felkeresés révén lehet jelezni a visszaéléseket.

Az ellenőrzések megfelelő szakmai színvonalon történő szervezését és végrehajtását az alábbi jogszabályok és gyakorlat garantálják:

A munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény 2/A. §-a szerint a munkaügyi hatóság ellenőrzési tevékenységét az e törvény szerinti szempontok alapján a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által megállapított és a miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában évenként, az ellenőrzési időszakot megelőző 45 napig közzétett ellenőrzési irányelv alapján végzi. Az ellenőrzési irányelv az aktuális foglalkoztatási folyamatokra, a foglalkoztatási célkitűzésekre, a jogszabályváltozásokra, a jogszerű foglalkoztatást leginkább sértő magatartásformákra, illetőleg a foglalkoztatási szempontból legnagyobb kockázatot jelentő foglalkoztatói, illetőleg munkavállalói csoportokra kiemelt figyelemmel szabályozza a munkaügyi hatóság ellenőrzési erőforrásainak felhasználását.

⁶ A Nemzetgazdasági Minisztérium közleménye a 2017. évi munkavédelmi és munkaügyi ellenőrzési irányelvekről és az országos hatósági ellenőrzési tervről. 2016.11.02. (http://ommf.gov.hu/index.html?akt_menu=172&hir_reszlet=504)

Az ellenőrzési irányelv tartalmazza az adott év kiemelt ellenőrzési, vizsgálati céljait, valamint az ellenőrizendő főbb tevékenységi köröket, szakmákat vagy ágazatokat.

Az ellenőrzési irányelvek meghatározása, valamint az ellenőrzések végrehajtása során biztosítani kell, hogy azok ne legyenek megkülönböztető jellegűek és aránytalanok, valamint érvényesüljön az egyenlő bánásmód követelménye.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 91. § (1)-(3) bekezdése szerint a hatóság ellenőrzési tervet készít, amely tartalmazza legalább az előre ütemezett ellenőrzések tárgyát, az ellenőrzési időszakot, az ellenőrzések ütemezését, eszközét, az ellenőrzések szempontrendszerét, valamint a hatóság vezetője által meghatározott egyéb adatokat. Az ellenőrzési tervben nem kell megjeleníteni a folyamatos ellenőrzési feladatot.

A hatóság az ellenőrzési tervben foglaltak, valamint az ellenőrzési tervben nem szereplő, de az ellenőrzési időszakban lefolytatott hatósági ellenőrzések végrehajtásáról, a levont következtetésekről a következő ellenőrzési időszak lezárása előtt ellenőrzési jelentést készít, amely tartalmazza legalább az ellenőrzések számát, az ellenőrzések eredményét, a megállapított jogsértések típusait, továbbá a hatóság vezetője által meghatározott egyéb statisztikai adatokat.

Az ellenőrzési tervet és jelentést a hatóság a honlapján és ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségében közzéteszi. Az ellenőrzési tervet úgy, illetve azon részeit kell közzétenni, hogy az ne veszélyeztesse az ellenőrzések célját.

Általános esetben az ellenőrzési terv köti a hatóságot is az ellenőrzés lefolytatása, menete, tárgya tekintetében. Az ellenőrzési tervtől függetlenül azonban a hatóság - a jogi szabályozástól függően - akár bejelentés, akár hivatalbóli tudomása alapján bármikor indíthat hatósági ellenőrzést. Az ellenőrzés tervezésénél ugyanis nem látható előre minden olyan eset, illetve ügytípus, amely ellenőrzést igényel. Ebből következően az ellenőrzési terv csak az előre ütemezhető ellenőrzéseket tartalmazza. A beérkező közérdekű- és panaszbejelentések tartalma és száma is meghatározó az ellenőrzési célpontok kiválasztásában.

b. Mely **hatóságok** érintettek a kockázatelemzés végzésében?

A fővárosi/megyei kormányhivatalok elsőfokú munkaügyi hatóságként tervezett ellenőrzéseik végrehajtásához ilyen ellenőrzési tervet készítenek. Az ellenőrzési terv formai és tartalmi követelményeire tehát a Ket. 91. § előírásai az irányadóak. Ennek figyelembevételével az ellenőrzési tervnek tartalmaznia kell: az ellenőrzés tárgyát, az ellenőrzési időszakot, az ellenőrzések ütemezését, (különösen határidő; időtartam; összefoglaló jelentés határideje), a hatóság vezetője által meghatározott egyéb adatokat.

Az állami foglalkoztatási szerv, a munkavédelmi és munkaügyi hatóság kijelöléséről, valamint e szervek hatósági és más feladatainak ellátásáról szóló 320/2014. (XII. 13.) Korm. rendelet 5. § e) pontja alapján a miniszter munkavédelmi és munkaügyi feladat- és hatáskörében irányelvet ad ki a munkavédelmi ellenőrzésről és a munkaügyi ellenőrzésről.

Ezen túl a miniszter szakmai irányítói jogkörében minden év elején a fővárosi és megyei kormányhivatalok, mint elsőfokú munkaügyi hatóság részére az adott év szakmai irányelvei végrehajtásának céljából teljesítmény-célkitűzéseket határoz meg. Ezek a teljesítmény-célkitűzések kötelezően végrehajtandóak és meghatározzák az éves ellenőrzések során alkalmazandó elveket, ellenőrizendő kiemelt ágazatokat, munkáltatókat, továbbá minőségi és mennyiségi követelményeket támasztanak az ellenőrzésekkel szemben.

c. A kockázatelemzések **eredményeit** hogyan használják fel a gyakorlatban (pl. célzott ellenőrzések)?

Az ellenőrzendő területeket – mint szakmai irányító – a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter határozza meg a fentiekben kifejtettek szerint, de a helyi sajátosságokra tekintettel egyes Kormányhivatalok is dönthetnek bizonyos ellenőrzési prioritások mellett.

Az ellenőrzéseket – mint elsőfokú munkaügyi hatóság – a megyei és fővárosi Kormányhivatalok munkaügyi ellenőrzésre feljogosított tisztviselői végzik.

A munkaügyi hatóság a Met. 3. § (1) bekezdésében felsoroltakat ellenőrzi, a harmadik országbeli állampolgárok munkavégzésének vonatkozásában pedig ezeken túl a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvényben és a vonatkozó jogszabályokban foglaltak betartását és az abban előírt engedélyek meglétét ellenőrzi.

Q4a. Melyek a harmadik országbeli állampolgárok szabálytalan foglalkoztatására vonatkozó megelőző intézkedések **erősségei és gyengeségei** az Ön tagállamában? Kérjük, tüntessék fel az információ forrását.

Az ellenőrzések tekintetében készülő kockázatelemzés és az ellenőrzési irányelvek megfelelő eszközök a jogszabálysértések beazonosítására.

Q4b. Milyen **jó gyakorlatok** léteznek az Ön tagállamában a szabálytalan foglalkoztatás megelőzésére? Mik azok a különösen sikeres intézkedési elemek, melyek miatt jó gyakorlatként említhető? Kérjük, tüntessék fel az információ forrását.

A munkaügyi ellenőrzések eredményéről és tapasztalatairól minden évben statisztikákkal alátámasztott, átfogó, részletes jelentés készül, mely hatóság honlapján visszamenőleg is elérhető

3. Szakasz: A harmadik országbeliek illegális foglalkoztatásának beazonosítása

Q5a. Milyen típusú **nemzeti hatóságok** felelősek a szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok azonosításáért?

* Kérjük, jelezze, hogy van-e különbség a harmadik országbeli állampolgárok két fő kategóriájának kezelése vonatkozásában: (i) Illegálisan tartózkodó és illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállalók és (ii) Legálisan tartózkodó de illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállalók.

**Határozza meg, hogy e hatóságok konkrétan a szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok azonosítására szolgálnak, vagy általános munkaügyi ellenőrzéseket végeznek.

Magyarországon a harmadik országbeli állampolgárok illegális foglalkoztatásának felderítéséért a munkaügyi

felügyelet felelős.

A munkaügyi felügyelet működése során nem tesz különbséget az illegálisan tartózkodó és a legálisan tartózkodó, illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok között.

A hatóság nem speciálisan a harmadik országbeli állampolgárok illegális foglalkoztatásának felderítésének érdekében működik, általános feladatkört lát el.

A munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény (Met.) 2. § (1) bekezdésének megfelelően Magyarországon a munkaügyi ellenőrzést – a törvényben meghatározott kivételekkel – a munkaügyi hatóság látja el.

A 320/2014. Korm. rendelet értelmében a munkavédelemmel és a munkaügyi hatósági tevékenységgel kapcsolatos közigazgatási feladatok ellátására munkavédelmi és munkaügyi hatóságként a miniszter, továbbá a fővárosi és megyei kormányhivatal került kijelölésre. Így a területi ellenőrzést immáron a fővárosi és megyei kormányhivatalok kormánytisztviselői látják el (nem pedig egy szakmai feladatellátás tekintetében elkülönült szakigazgatási szerv munkaügyi felügyelői). A munkaügyi ellenőrzés magyarországi felügyeleti szerve 2015. január 1-től a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter.

A területi szintet illetően érdemes megjegyezni, hogy a fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 66/2015. (III. 30.) Korm. rendelet szabályozza a kormányhivatalok működését. E jogszabály 2. § (1) bekezdése értelmében a megyei kormányhivatal illetékessége a székhelye szerinti megyére terjed ki. A 4. § (1) bekezdése értelmében a Kormány a fővárosi és megyei kormányhivatal irányítására a közigazgatás-szervezésért felelős minisztert jelöli ki. A fővárosi és megyei kormányhivatalokat a kormány megbízott vezeti, gyakorolja annak feladat- és hatásköreit, ellátja a költségvetési szerv vezetőjének hatáskörébe utalt feladatokat, biztosítja továbbá a fővárosi és megyei kormányhivatal és a járási hivatalok szakmai feladatellátásának feltételeit.

Q5b. Vannak-e **bizonyos ágazatokra** szakosodott hatóságok? Ha igen, kérjük írja le.

Nincs.

Q5c. A **munkaügyi ellenőrző hatóságok** vonatkozásában léteznek elkülönített funkciók/osztályok, amelyek célzottan a harmadik országbeli migránsok szabálytalan foglalkoztatásának észlelésére jöttek létre?

A Met. 3. § (1) bekezdése alapján a munkaügyi ellenőrzés – többek között – kiterjed:

- i) a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásának engedélyezésére, illetve a harmadik országbeli és a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező állampolgárok foglalkoztatására vonatkozó jogszabályok,
- r) a harmadik országbeli állampolgár és a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy magyarországi foglalkoztatásának bejelentésére vonatkozó jogszabályok,
- s) a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 71. § (1), (2), és (8) bekezdése szerinti kötelezettségek foglalkoztató általi megtartására.

A Met. 4. § (1) bekezdése értelmében a munkaügyi hatóság a foglalkoztató valamennyi munkahelyén külön engedély és előzetes bejelentési kötelezettség nélkül ellenőrzést tarthat.

A Met. 3. § (4) bekezdése alapján a foglalkoztató saját maga munkaügyi hatósági ellenőrzés alá vonását nem kérelmezheti.

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 67. § (1) általános felhatalmazása szerint az idegenrendészeti hatóság a törvényben meghatározott szabályok megtartását ellenőrizheti.

ellenőrzések jellege szerint megkülönböztetünk

- céllenőrzést (konkrét ellenőrzési célra irányul, nem öleli fel a Met. 3. § (1) bekezdésében felsorolt összes ellenőrzési tárgykört)
- komplex ellenőrzést (felöleli a Met. 3. § (1) bekezdésében nevesített – hivatalból vizsgálható – ellenőrzési tárgykörök összességét, illetőleg a foglalkoztatás sajátosságai szerint azok többségét),
- közérdekű bejelentés, panasz kivizsgálását.

Egyebekben a munkaügyi ellenőrzésre a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény szabályai megfelelően irányadók. (Met. 8. § (1) bekezdés)

A Met. 8. § (2) bekezdése értelmében, ha a harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatására érvényes tartózkodási engedély vagy kereső tevékenység folytatására jogosító engedély hiányában került sor, és az ellenőrzés megállapítja annak valószínűségét, hogy

- a) a jogsértés súlyosságára tekintettel a jogsértés során igénybe vett létesítmények átmeneti vagy végleges bezárása, illetve a szóban forgó gazdasági tevékenység végzésére kiadott engedély ideiglenes vagy végleges visszavonása lehet indokolt, vagy
- b) a harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatása vagy magyarországi tartózkodása a közrendet, a közbiztonságot, a nemzetbiztonságot veszélyeztetheti, vagy közegészségügyi, járványügyi szempontból veszéllyel járhat,

munkaügyi hatóság a szükséges intézkedések megtétele céljából megkeresi a hatáskörrel rendelkező hatóságot.

Q5d. Milyen **együttműködés** van a nemzeti hatóságok és egyéb érintett szervezetek között? Vannak konkrét együttműködési mechanizmusok/fórumok a (tag)államban? Létezik-e jogi szabályozás, amely meghatározza, hogy a hatóságok kötelesek együttműködni, beleértve egy együttműködési megállapodást is, vagy ez ad-hoc jelleggel történik a hatóságok között?

A Met. 8. § (3) bekezdése kimondja, hogy a munkaügyi hatóság tevékenysége során együttműködik a tevékenységével érintett más hatóságokkal. (pl. rendőrség, idegenrendészeti hatóság)

A Met. 7/A. § (7) bekezdése előírja, hogy a munkaügyi hatóság a 3. § (1) bekezdés *i)* pontja szerinti, a harmadik országbeli állampolgár magyarországi foglalkoztatását érintő jogsértés megállapítása esetén a jogerős határozatát közli az idegenrendészeti hatósággal.

Ugyanazon ügyben való idegenrendészeti és munkaügyi hatósági eljáráskor az idegenrendészeti hatóság azt ellenőrzi, hogy jogszerű-e a beutazás és a tartózkodás, a munkaügyi hatóság pedig azt, hogy a foglalkoztatás jogszerű-e. Ha illegális munkavállalás valósul meg, a munkaügyi hatóság a foglalkoztatót központi költségvetésbe való befizetésre kötelezi és megküldi a jogerős határozatot az idegenrendészeti hatóságnak. Az idegenrendészeti hatóság ezt követően mérlegeli, hogy a súlyosabb jogsértés (illegális munkavállalás) után az azzal járulékosan fellépő illegális tartózkodás esetén alkalmaz-e és ha igen, milyen mértékű közrendvédelmi bírságot.

Q5e. Milyen **létszámú munkatárs és ellenőr** van bevonva a harmadik országbeli illegális foglalkoztatás kérdésének kezelésébe (felderítésbe/ellenőrzésbe) a hatóságoként és, ha rendelkezésre áll, ágazatonként 2015-re (vagy az ahhoz legközelebbi rendelkezésre álló évre)? A munkatársak kifejezetten a szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok felderítésére van, vagy az illegális foglalkoztatással kapcsolatosan általános ellenőrzéseket végeznek?

A helyszíni ellenőrzésbe bevont, munkaügyi ellenőrzés lefolytatásával érintett munkatársi létszám hozzávetőlegesen 230 fő. Nincsenek a harmadik országbeli állampolgárok illegális foglalkoztatásának ellenőrzésére specializálódott munkatársak, ugyanis valamennyi munkaügyi ellenőrzési feladatot ellátó kormánytisztviselő valamennyi ágazatban végez ellenőrzést. Nincs gazdasági ágazatok szerinti specializálódás.

Q6. Milyen **azonosítási intézkedéseket** alkalmaznak az Ön (tag)államában a harmadik országbeli állampolgárok illegális foglalkoztatása vonatkozásában (pl. ellenőrzés, határellenőrzés; telephely bevándorlási tisztségviselők általi szemlézése; egyéb ellenőrzések)? Kérjük, írja le.

A Met. 4. § (1) bekezdése értelmében a munkaügyi hatóság a foglalkoztató valamennyi munkahelyén külön engedély és előzetes bejelentési kötelezettség nélkül ellenőrzést tarthat. A munkaügyi ellenőrzés jellemzően helyszíni ellenőrzésből és kiegészítő bizonyítási eljárásból áll. A helyszíni ellenőrzés során a munkaügyi ellenőrzést végző kormánytisztviselők a munkavégzés közben talált munkavállalókat általában tanúként hallgatják meg. A helyszíni ellenőrzést követően, az ott felvett jegyzőkönyvek és az ellenőrzés megállapításai alapján, többnyire az ügyfél meghallgatásával (a hatóság hivatali helyiségében) és a szükséges iratok beszerzésével és elemzésével folytatódik az ellenőrzés.

Q7. Hogyan folyik a munkaügyi ellenőrzés az Ön (tag)államában?

* Kérjük, jelezze, hogy van-e különbség a harmadik országbeli állampolgárok két fő kategóriája vonatkozásában: (i) Illegálisan tartózkodó és illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállalók és (ii) Legálisan tartózkodó de illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállalók.

Konkrétabban, kérjük válaszolja meg az alábbi kérdéseket:

Q7a. Milyen módszereket alkalmaznak az ellenőrizendő munkáltatók kiválasztásakor (célzott munkaügyi ellenőrzés konkrét ágazatokra/kategóriákra a harmadik országbeli állampolgárok vonatkozásában?)

A munkaügyi hatóság az ellenőrzési tevékenységét a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által megállapított, az ellenőrzési időszakot megelőző 45 napig közzétett ellenőrzési irányelv alapján végzi. Az ellenőrzési irányelv az aktuális foglalkoztatási folyamatokra, a foglalkoztatási célkitűzésekre, a jogszabályváltozásokra, a jogszerű foglalkoztatást leginkább sértő magatartásformákra, illetőleg a foglalkoztatási szempontból legnagyobb kockázatot jelentő foglalkoztatói, illetőleg munkavállalói csoportokra kiemelt figyelemmel szabályozza a munkaügyi hatóság ellenőrzési erőforrásainak felhasználását.

A munkaügyi ellenőrzéseket éves terv alapján készíti elő a munkaügyi hatóság, mely a kockázatelemzés módszerén alapul.

(Lásd 2. Szakasz: Megelőző intézkedések, Q3.)

Q7b. Hogyan tervezik meg az ellenőrzéseket. Kockázatelemzés eredményeink alapulnak?

A munkaügyi ellenőrzések eredményéről és tapasztalatairól minden évben statisztikákkal alátámasztott, átfogó, részletes jelentés készül, mely hatóság honlapján visszamenőleg is elérhető.

(Lásd 2. Szakasz: Megelőző intézkedések, Q3.)

Q7c. Az ellenőrzéseket elindíthatja-e bejelentés/jelzés a (a) közvélemény (pl. informátorok) és (b) szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok részéről? Van-e olyan bejelentésre szolgáló csatorna, ahol jelezhető az illegális foglalkoztatás? Ha igen, kérjük írja le.

A panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény alapján bárki panasszal vagy közérdekű bejelentéssel fordulhat az eljárásra jogosult szervhez. A munkaügyi hatóság ellenőrzéseinek jelentős részét képezik a panasz vagy közérdekű bejelentés alapján indult ellenőrzések.

Q7d. Mely hatóságok (a) döntenek az ellenőrzés lefolytatásáról (b) folytatják le az ellenőrzést?

A munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény (Met.) 2. § (1) bekezdésének megfelelően Magyarországon a munkaügyi ellenőrzést a munkaügyi hatóság látja el. A szervezet a Met. 3. § (1) bek. a) és e) pontja értelmében vizsgálja a foglalkoztatással kapcsolatos jogszabályok megtartását.

A munkaügyi hatósági területi ellenőrzési tevékenységet a fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezeti egységeként működő Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szervek látják el (területi szint). A területi szintű tevékenység központi felügyeletét az *állami foglalkoztatási szerv, a munkavédelmi és munkaügyi hatóság kijelöléséről, valamint e szervek hatósági és más feladatainak ellátásáról* szóló 320/2014. Korm. rendelet értelmében a munkavédelemmel és a munkaügyi hatósági tevékenységgel kapcsolatos közigazgatási feladatok ellátására munkavédelmi és munkaügyi hatóságként a miniszter, továbbá a fővárosi és megyei kormányhivatalok munkavédelmi és munkaügyi szakigazgatási szerve, majd április 1-jétől az utóbbi helyett a kormányhivatal került kijelölésre. Így a területi ellenőrzést immáron a fővárosi és megyei kormányhivatalok kormánytisztviselői látják el (nem pedig egy szakmai feladatellátás tekintetében elkülönült szakigazgatási szerv munkaügyi felügyelői). A munkaügyi ellenőrzés magyarországi felügyeleti szerve 2015. január 1-től a

foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter.

Az ellenőrzendő területeket – mint szakmai irányító – a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter határozza meg a fentiekben kifejtettek szerint, de a helyi sajátosságokra tekintettel egyes Kormányhivatalok is dönthetnek bizonyos ellenőrzési prioritások mellett.

Az ellenőrzéseket – mint elsőfokú munkaügyi hatóság – a megyei és fővárosi Kormányhivatalok munkaügyi ellenőrzésre feljogosított tisztviselői végzik.

Q7e. Milyen elemeket ellenőriz a hatóság (pl. tartózkodási engedély, munkavállalási engedély megléte) vagy a munkáltatói nyilvántartások or (fizetési kimutatások, munkaszerződések, stb.)?

A munkaügyi hatóság a Met. 3. § (1) bekezdésében felsoroltakat ellenőrzi, a harmadik országbeli állampolgárok munkavégzésének vonatkozásában pedig ezeken túl a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvényben és a vonatkozó jogszabályokban foglaltak betartását és az abban előírt engedélyek meglétét ellenőrzi.

A Met. 3. § (1) szerint a munkaügyi ellenőrzés kiterjed többek között:

- a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozat alakszerűségére, a munkavállalói jogalanyisággal kapcsolatos életkori feltételekre (ideértve a gyermekmunka tilalmát is), továbbá a munkaszerződés lényeges tartalmi elemeire és a foglalkoztató írásbeli tájékoztatási kötelezettségére vonatkozó rendelkezések,
- a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítésével, megszűnésével, megszüntetésével összefüggő bejelentési kötelezettség,
- a nők, a fiatalok és a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásával kapcsolatos jogszabályok,
- a munka- és pihenőidőre, valamint túlmunkára vonatkozó szabályban előírt rendelkezések,
- a munkabér mértékére, valamint a munkabér védelmére vonatkozó rendelkezések,
- a foglalkoztatásra irányuló jogviszony megszűnésével összefüggő – a munkavállalót megillető – igazolások kiállítására és kiadására, valamint a munkaviszony megszűnéséhez, megszüntetéséhez kapcsolódó elszámolás megtörténteire vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek,
- a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásának engedélyezésére, illetve a harmadik országbeli és a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező állampolgárok foglalkoztatására vonatkozó jogszabályok,
- a harmadik országbeli állampolgár és a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy magyarországi foglalkoztatásának bejelentésére vonatkozó jogszabályok,
- a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 71. § (1), (2), és (8) bekezdése szerinti kötelezettségek foglalkoztató általi megtartására.

Q7f. Milyen belépési/kutatási jogosultságuk van a munkaügyi ellenőröknek? Együttműködnek a rendőrséggel/egyéb végrehajtó hatóságokkal az ellenőrzések lefolytatása során? Ha igen, a harmadik országbeli állampolgárok illegális foglalkoztatását/kizsákmányolását automatikusan jelentik a rendőrség/végrehajtó hatóságok felé?

A Met. 8. § (3) bekezdése kimondja, hogy a munkaügyi hatóság tevékenysége során együttműködik a tevékenységével érintett más hatóságokkal. (pl. rendőrség, idegenrendészeti hatóság)

A Met. 7/A. § (7) bekezdése előírja, hogy a munkaügyi hatóság a 3. § (1) bekezdés *i)* pontja szerinti, a harmadik országbeli állampolgár magyarországi foglalkoztatását érintő jogsértés megállapítása esetén a jogerős határozatát közli az idegenrendészeti hatósággal.

Ugyanazon ügyben való idegenrendészeti és munkaügyi hatósági eljárásakor az idegenrendészeti hatóság azt ellenőrzi, hogy jogszerű-e a beutazás és a tartózkodás, a munkaügyi hatóság pedig azt, hogy a foglalkoztatás jogszerű-e. Ha illegális munkavállalás valósul meg, a munkaügyi hatóság a foglalkoztatót központi költségvetésbe való befizetésre kötelezi és megküldi a jogerős határozatot az idegenrendészeti hatóságnak. Az idegenrendészeti hatóság ezt követően mérlegeli, hogy a súlyosabb jogsértés (illegális munkavállalás) után az azzal járulékosan fellépő illegális tartózkodás esetén alkalmaz-e és ha igen, milyen mértékű közrendvédelmi bírságot.

Q7g. Milyen gyakorisággal folytatnak le ellenőrzéseket a különböző ágazatokban? Az ellenőrzéseket véletlenszerű időközönként végzik? Ha igen, kb. mennyi idő telik el két látogatás között?

Az ellenőrzéseket az éves terv alapján, de véletlenszerű időközönként végzik.

Q7h. Hogyan folyik egy ellenőrzés (pl. helyszíni ellenőrzés; interjúk és dolgozók ellenőrzése)?

A Met. 4. § (1) bekezdése értelmében a munkaügyi hatóság a foglalkoztató valamennyi munkahelyén külön engedély és előzetes bejelentési kötelezettség nélkül ellenőrzést tarthat. A munkaügyi ellenőrzés jellemzően helyszíni ellenőrzésből és kiegészítő bizonyítási eljárásból áll. A helyszíni ellenőrzés során a munkaügyi ellenőrzést végző kormánytisztviselők a munkavégzés közben talált munkavállalókat általában tanúként hallgatják meg. A helyszíni ellenőrzést követően, az ott felvett jegyzőkönyvek és az ellenőrzés megállapításai alapján, többnyire az ügyfél meghallgatásával (a hatóság hivatali helyiségében) és a szükséges iratok beszerzésével és elemzésével folytatódik az ellenőrzés.

Q8. Milyen **technikai eszközök és módszerek** használatosak a harmadik országbeli állampolgárok illegális foglalkoztatásának azonosítására (pl. tervezési térképek, a vállalkozások kiválasztásának kritériumai, kézikönyvek, működési irányelvek, listák és interjúszövegek, látogatási jegyzőkönyvek és utókövetési eljárások)?

Az ellenőrzési irányelv tartalmazza az adott év kiemelt ellenőrzési, vizsgálati céljait, valamint az ellenőrizendő főbb tevékenységi köröket, szakmákat vagy ágazatokat.

Q9. Melyek a harmadik országbeli állampolgárok illegális foglalkoztatásának azonosítására vonatkozó intézkedések **erősségei és gyengeségei** a tagállamban? Milyen jó gyakorlatokat tud megjelölni az Ön tagállamában az illegális foglalkoztatás azonosítására? Mik azok a különösen sikeres intézkedési elemek, melyek miatt jó gyakorlatként említhető?

Az ellenőrzések tekintetében készülő kockázatelemzés és az ellenőrzési irányelvek megfelelő eszközök a jogszabálysértések beazonosítására.

4. Szakasz: A munkáltatókat súlytó szankciók

A jelentés e részének célja a harmadik országbeli állampolgárokat illegálisan foglalkoztató munkáltatókat sújtó szankciók feltérképezése. Emellett, feljegyzésre kerülnek a jó gyakorlatok és sikertörténetek is.

Közigazgatási szankciók

A Met. 6. § (1) bekezdése alapján a munkaügyi hatóság az ellenőrzés során tapasztalt szabálytalanságok miatt eljárása során a következő intézkedésekkel élhet:

a) megtiltja a további foglalkoztatást, ha az alkalmazás vagy a foglalkoztatás a 3. § (1) bekezdés a) pontjának első és második fordulata, továbbá b), e), f), i), k) és s) pontja esetében a jogszabálysértés súlyossága miatt nem tartható fenn és a sérelem rövid időn belül nem orvosolható; ha a további foglalkoztatás megtiltására azért került sor, mert a foglalkoztató megsértette a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozatok alakszerűségére vagy a jogviszony bejelentésére vonatkozó rendelkezéseket, a munkaügyi hatóság az eltöltött időtartamára kötelezi a munkáltatót az Mt. 146. § (1) bekezdése szerinti díjazásnak a munkavállaló részére történő megfizetésére,

b) kötelezi a foglalkoztatót a szabálytalanság meghatározott időn belül történő megszüntetésére,

c) kötelezi a foglalkoztatót a központi költségvetésbe történő befizetésre a harmadik országbeli állampolgár magyarországi foglalkoztatásának engedélyezésére vonatkozó szabályok megsértése miatt a 7/A. §-ban foglaltak szerint,

d) munkaügyi bírságot szab ki a 6/A. §-ban és a 7. §-ban foglaltak szerint,

e) az 1. § (5) bekezdése alapján eljárva megállapítja a foglalkoztatásra irányuló jogviszonynak a munkába lépés napjától történő fennállását és kötelezi a foglalkoztatót a foglalkoztatásra irányuló jogviszonyra vonatkozó szabályok betartására,

- f) eltiltja a foglalkoztatót tevékenysége folytatásától, ha foglalkoztatásra vonatkozó jogszabályban előírt engedéllyel, nyilvántartásba vétellel nem rendelkezik,
- g) a 3. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt, a munkavállalói jogalanyisággal kapcsolatos életkori feltételekre vonatkozó jogsértés megállapítása esetén a gyermek veszélyeztetettsége miatt jelzéssel él a gyermekjóléti szolgálatnál,
- h) a további jogsértés megelőzésének érdekében - a b) pont alkalmazhatóságának hiányában - megállapítja a munkáltató jogsértését, vagy
- i) kötelezi az 1. § (8) bekezdése szerint felelős fővállalkozót vagy a köztes alvállalkozót az elmaradt munkabérnek a munkáltató helyett történő megfizetésére.
- j) kötelezi a foglalkoztatót a 3. § (1a) bekezdés szerinti megkeresés teljesítéséhez szükséges adatok szolgáltatására.

A Met. 8. § (2) bekezdése értelmében, ha a harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatására érvényes tartózkodási engedély vagy kereső tevékenység folytatására jogosító engedély hiányában került sor, és az ellenőrzés megállapítja annak valószínűségét, hogy

a) a jogsértés súlyosságára tekintettel a jogsértés során igénybe vett létesítmények átmeneti vagy végleges bezárása, illetve a szóban forgó gazdasági tevékenység végzésére kiadott engedély ideiglenes vagy végleges visszavonása lehet indokolt, vagy

b) a harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatása vagy magyarországi tartózkodása a közrendet, a közbiztonságot, a nemzetbiztonságot veszélyeztetheti, vagy közegészségügyi, járványügyi szempontból veszéllyel járhat,

a munkaügyi hatóság a szükséges intézkedések megtétele céljából megkeresi a hatáskörrel rendelkező hatóságot.

A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 62. § (1) bekezdése szerint az eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, és nem vehet részt alkalmasság igazolásában olyan gazdasági szereplő, aki harmadik országbeli állampolgár Magyarországon engedélyhez kötött foglalkoztatása esetén a munkaügyi hatóság által a munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény 7/A. §-a alapján két évnél nem régebben jogerőre emelkedett közigazgatási – vagy annak felülvizsgálata esetén bírósági – határozatban megállapított és a központi költségvetésbe történő befizetésre kötelezéssel vagy az idegenrendészeti hatóság által a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény szerinti közrendvédelmi bírsággal sújtott jogszabálysértést követett el.

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 50. § (1) bekezdése szerint költségvetési támogatás annak nyújtható, aki megfelel a rendezett munkaügyi kapcsolatok követelményeinek.

Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 82. § (2) bekezdése szerint nem felel meg a rendezett munkaügyi kapcsolatok követelményének az, akit harmadik országbeli állampolgár munkavállalási engedély, vagy a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény szerinti keresőtevékenység folytatása céljából összevont engedélyezési eljárás keretében kiadott összevont engedély nélkül történő foglalkoztatása miatt hatóság, illetve bíróság a költségvetési támogatás igénylésének időpontját megelőző két éven belül jogerős és végrehajtható bírsággal sújtott vagy a központi költségvetésbe történő befizetésre kötelezett.

Büntetőjogi szankciók

A különösen súlyos visszaélések (emberkereskedelemnek minősülő munkacélú kizsákmányolás, gyermekmunka) esetében vannak büntetőjogi szankciók.

Munkacélú kizsákmányolás mint az emberkereskedelem bűncselekmény egyik alakzata: a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 192. § (2) bekezdése alapján, aki mászt kizsákmányolás céljából elad, megvásárol, elcserél, átad, átvesz, toboroz, szállít, elszállásol, elrejt vagy másnak megszerez, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A Btk. 193. § (kényszermunka) (1) bekezdése szerint, aki mászt annak kiszolgáltatót helyzetét kihasználva, illetve erőszakkal vagy fenyegetéssel munkavégzésre kényszerít, büntetett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Gyermekmunka: a Btk. 209. §-a értelmében, aki

a) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyek foglalkoztatására vonatkozó törvényi előírásokat megszegi, vagy

b) keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező tizennyolcadik életévét be nem töltött harmadik országbeli állampolgárt foglalkoztat,

büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A Btk. 356. § (harmadik országbeli állampolgár jogellenes foglalkoztatása) (1) bekezdése szerint aki keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező

a) harmadik országbeli állampolgárt rendszeresen vagy tartósan, illetve

b) jelentős számú harmadik országbeli állampolgárt egyidejűleg

foglalkoztat, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki

a) keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező harmadik országbeli állampolgárt különösen kizsákmányoló foglalkoztatási feltételek között foglalkoztat,

b) olyan, keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező harmadik országbeli állampolgárt foglalkoztat, akinek sérelmére emberkereskedelmet követtek el.

(3) E § alkalmazásában

a) különösen kizsákmányoló foglalkoztatási feltételek alatt a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvényben meghatározott fogalmakat kell érteni;

b) jelentős számú: legalább öt személy.

Ezekben az esetekben azonban természetesen nem a munkaügyi hatóság, hanem a Rendőrség jár el.

Q10. Valamennyi, lent felsorolt szankció kapcsán jelezzék, hogy hogy rendelkezik-e a nemzeti szabályozás releváns szankcióról (igen/nem), és amennyiben igen, milyen szankciók alkalmazandók.

Sanctions for employers	<p align="center"><u>Illegálisan tartózkodó és illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállalók</u></p> <p align="center">**Kérjük, jelezzék, hogy rendelkezik-e a nemzeti szabályozás releváns szankcióról (igen/nem), ha igen, milyen esetekre</p> <p align="center">** Kérjük jelölje a releváns jogszabályt</p>	<p align="center"><u>Legálisan tartózkodó de illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállalók</u></p> <p align="center">**Kérjük, jelezzék, hogy rendelkezik-e a nemzeti szabályozás releváns szankcióról (igen/nem), ha igen, milyen esetekre</p> <p align="center">** Kérjük jelölje a releváns jogszabályt</p>
Fines (e.g. fines imposed per illegally hired employee)	<p>Igen – munkaügyi eljárás</p> <p>1996. évi LXXV. törvény a munkaügyi ellenőrzésről</p> <p>7/A § (1) Ha a 3. § (1) bekezdés i) pontjában foglaltak megtartásának ellenőrzése során a munkaügyi hatóság azt állapítja meg, hogy a foglalkoztató harmadik országbeli állampolgárt a</p>	<p>Igen – munkaügyi eljárás</p> <p>1996. évi LXXV. törvény a munkaügyi ellenőrzésről</p> <p>7/A § (1) Ha a 3. § (1) bekezdés i) pontjában foglaltak megtartásának ellenőrzése során a munkaügyi hatóság azt állapítja meg, hogy a foglalkoztató harmadik országbeli</p>

	<p>foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ft.) 7. § (1) bekezdés a) pontja szerinti összevont kérelmezési eljárás alapján kiadott tartózkodási engedély, illetve b) pontja szerinti munkavállalási engedély nélkül foglalkoztat, kötelezi a központi költségvetésbe történő befizetésre a (2)-(5) bekezdésben foglaltak szerint.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A bírságot minden egyes szabálytalanul foglalkoztatott munkavállaló után meg kell fizetni. - A szankció progresszív: függ a jogsértésgyakoriságától, és attól is, hogy jogi személy vagy magánszemély az elkövető. Ha magánszemély magáncélra alkalmazta szabálytalanul a külföldi munkavállalót, a szankció kisebb. 	<p>állampolgárt a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ft.) 7. § (1) bekezdés a) pontja szerinti összevont kérelmezési eljárás alapján kiadott tartózkodási engedély, illetve b) pontja szerinti munkavállalási engedély nélkül foglalkoztat, kötelezi a központi költségvetésbe történő befizetésre a (2)-(5) bekezdésben foglaltak szerint.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A bírságot minden egyes szabálytalanul foglalkoztatott munkavállaló után meg kell fizetni. <p>A szankció progresszív: függ a jogsértésgyakoriságától, és attól is, hogy jogi személy vagy magánszemély az elkövető. Ha magánszemély magáncélra alkalmazta szabálytalanul a külföldi munkavállalót, a szankció kisebb.</p>
<p>Imprisonment of employers (Please indicate the aggravating circumstances)</p>	<p>Igen – büntetőjogi eljárás</p> <p>2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről, 356. § (1) Aki keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező a) harmadik országbeli állampolgárt rendszeresen vagy tartósan, illetve b) jelentős számú harmadik országbeli állampolgárt egyidejűleg foglalkoztat, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.</p> <p>356. szakasz (2) aki a) keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező harmadik országbeli állampolgárt különösen kizsákmányoló foglalkoztatási feltételek között foglalkoztat,</p> <p>b) olyan, keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező harmadik országbeli állampolgárt foglalkoztat, akinek sérelmére emberkereskedelmet követtek el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.</p>	<p>Igen – büntetőjogi eljárás</p> <p>2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről, 356. § (1) Aki keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező a) harmadik országbeli állampolgárt rendszeresen vagy tartósan, illetve b) jelentős számú harmadik országbeli állampolgárt egyidejűleg foglalkoztat, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.</p> <p>356. szakasz (2) aki a) keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező harmadik országbeli állampolgárt különösen kizsákmányoló foglalkoztatási feltételek között foglalkoztat,</p> <p>b) olyan, keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező harmadik országbeli állampolgárt foglalkoztat, akinek sérelmére emberkereskedelmet követtek el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.</p>

Confiscation of financial gains (e.g. share of profit or revenue of the employer)	Igen – fentiek szerint	Igen – fentiek szerint
Ineligibility for public contracts	<p>Igen</p> <p>2011. évi CVIII. Törvény a közbeszerzésekről</p> <p>56. szakasz(1) g)[gazdasági szereplő] harmadik országbeli állampolgár Magyarországon engedélyhez kötött foglalkoztatása esetén a munkaügyi hatóság által a munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény 7/A. §-a alapján két évnél nem régebben jogerőre emelkedett közigazgatási vagy annak felülvizsgálata esetén bírósági határozatban megállapított és a központi költségvetésbe történő befizetésre kötelezéssel, vagy az idegenrendészeti hatóság által a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény szerinti közrendvédelmi bírsággal sújtott jogszabálysértést követett el.</p> <p>- A [közbeszerzési] eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, és nem vehet részt az alkalmasság igazolásában.</p>	<p>Igen</p> <p>2011. évi CVIII. Törvény a közbeszerzésekről</p> <p>56. szakasz(1) g)[gazdasági szereplő] harmadik országbeli állampolgár Magyarországon engedélyhez kötött foglalkoztatása esetén a munkaügyi hatóság által a munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény 7/A. §-a alapján két évnél nem régebben jogerőre emelkedett közigazgatási vagy annak felülvizsgálata esetén bírósági határozatban megállapított és a központi költségvetésbe történő befizetésre kötelezéssel, vagy az idegenrendészeti hatóság által a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény szerinti közrendvédelmi bírsággal sújtott jogszabálysértést követett el.</p> <p>- A [közbeszerzési] eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, és nem vehet részt az alkalmasság igazolásában.</p>
Temporary or definitive closure of company or worksite	<p>Igen – munkaügyi eljárás</p> <p>1996. évi LXXV. törvény a munkaügyi ellenőrzésről 8. § (2) Ha a harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatására érvényes tartózkodási engedély vagy kereső tevékenység folytatására jogosító engedély hiányában került sor, és az ellenőrzés megállapítja annak valószínűségét, hogy</p> <p>a) a jogsértés súlyosságára tekintettel a jogsértés során igénybe vett létesítmények átmeneti vagy végleges bezárása, illetve a szóban forgó gazdasági tevékenység végzésére kiadott engedély ideiglenes vagy végleges visszavonása lehet indokolt, vagy</p> <p>b) a harmadik országbeli állampolgár</p>	<p>Igen – munkaügyi eljárás</p> <p>1996. évi LXXV. törvény a munkaügyi ellenőrzésről 8. § (2) Ha a harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatására érvényes tartózkodási engedély vagy kereső tevékenység folytatására jogosító engedély hiányában került sor, és az ellenőrzés megállapítja annak valószínűségét, hogy</p> <p>a) a jogsértés súlyosságára tekintettel a jogsértés során igénybe vett létesítmények átmeneti vagy végleges bezárása, illetve a szóban forgó gazdasági tevékenység végzésére kiadott engedély ideiglenes vagy végleges</p>

	<p>foglalkoztatása vagy magyarországi tartózkodása a közrendet, a közbiztonságot, a nemzetbiztonságot veszélyeztetheti, vagy közegészségügyi, járványügyi szempontból veszéllyel járhat,</p> <p>a munkaügyi hatóság a szükséges intézkedések megtétele céljából megkeresi a hatáskörrel rendelkező hatóságot.</p>	<p>visszavonása lehet indokolt, vagy</p> <p>b) a harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatása vagy magyarországi tartózkodása a közrendet, a közbiztonságot, a nemzetbiztonságot veszélyeztetheti, vagy közegészségügyi, járványügyi szempontból veszéllyel járhat,</p> <p>a munkaügyi hatóság a szükséges intézkedések megtétele céljából megkeresi a hatáskörrel rendelkező hatóságot.</p>
Confiscation of equipment/property	Igen – fentiek szerint	Igen – fentiek szerint
A tevékenység folytatásának felfüggesztése	Igen – fentiek szerint	Igen – fentiek szerint
A működési engedély visszavonása	Igen – fentiek szerint	Igen – fentiek szerint
Amennyiben a munkáltató maga harmadik országbeli állampolgár, az ő tartózkodási engedélyének visszavonása	Igen – fentiek szerint	Igen – fentiek szerint
Egyéb szankciók	<p>Igen – közrendvédelmi bírság</p> <p>A Harmtv. 71. § (6) bekezdése alapján a munkáltató közrendvédelmi bírsággal szankcionálható a Harmtv. 71. § (1)-(4) bekezdéseiben meghatározott kötelezettségek elmulasztása esetén. Amennyiben a jogszerűtlenül foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgár érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkezik, a jogszerűtlen foglalkoztatás ténye maga után vonhatja a külföldi tartózkodási jogosultságának felülvizsgálatát.</p>	<p>Igen – közrendvédelmi bírság</p> <p>A Harmtv. 71. § (6) bekezdése alapján a munkáltató közrendvédelmi bírsággal szankcionálható a Harmtv. 71. § (1)-(4) bekezdéseiben meghatározott kötelezettségek elmulasztása esetén. Amennyiben a jogszerűtlenül foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgár érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkezik, a jogszerűtlen foglalkoztatás ténye maga után vonhatja a külföldi tartózkodási jogosultságának felülvizsgálatát.</p>

Q11a. Van különbség az eljárás során azzal összefüggésben, hogy a munkáltató nem szándékosan foglalkoztat illegális munkavállalókat? Mi történik, ha a munkavállaló tartózkodási engedélyét visszavonták?

A harmadik országbeliek illegális foglalkoztatása kapcsán folyó eljárás abban tér el az általánostól, hogy vizsgálandó a tartózkodás jogszerűsége, az, hogy a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvényben foglaltak szerinti engedéllyel rendelkezik-e a harmadik országbeli állampolgár. Az eljárás végén az alkalmazható intézkedések különböznek, ugyanis harmadik országbeliek illegális foglalkoztatása miatt kizárólag a további foglalkoztatás megtiltására, valamint a központi költségvetésbe történő befizetésre kötelezésre van törvényi lehetőség (a Met. 6. § (1) bekezdés a) és c) pontja alapján – lásd fentebb).

Az eljárás során a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 2. § (2) a) rendelkezéseinek értelmében az illetékes hatóság az eljárás során az érintett ügyre vonatkozó tényeket veszi figyelembe, minden bizonyítékot súlyának megfelelően értékeli, döntését valóságghú tényállásra alapozza.

Q11b. What happens if the residence permit of the employee was revoked?

Az eljárás során a hatóság vizsgálja a munkáltató mulasztását, ennek fényében bírálja el az esetet.

Q12a. Rendelkezik-e a tagállami szabályozás büntetőjogi szankciókról az alábbi a/b/c/d/e esetekre (a 2009/52/EK szankciós irányelv 9. cikk (1) bekezdése szerinti esetkörre)?

A munkáltató ellen büntetőjogi szankció alkalmazandó	Leírás
	<i>*Kérjük, jelezzék, hogy rendelkezik-e a nemzeti szabályozás releváns szankcióról, ha igen, milyen esetekre ** Kérjük jelölje a releváns jogszabályt</i>
(a) a jogsértés folytatólagos vagy tartósan ismétlődik	Igen Btk. 356. § (1) bekezdés a) pont - Aki keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező TCNT rendszeresen vagy tartósan foglalkoztat, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő
(b) a jogsértést jelentős számú, illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgár egyidejű foglalkoztatásával követik el	Igen Btk. 356. § (1) bekezdés b) pont - Aki keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező, jelentős számú (legalább öt fő) harmadik országbeli állampolgárt egyidejűleg foglalkoztat, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő
(c) a jogsértést különösen kizsákmányoló munkafeltételek mellett követik el	Igen Btk. 356. § (2) bekezdés a) pont – Büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező TCNT különösen kizsákmányoló foglalkoztatási feltételek között foglalkoztat.
(d) a jogsértést olyan munkáltató követi el, amelyet a 2002/629/IB kerethatározatban meghatározott bűncselekmény elkövetésével nem	Igen Btk. 356. § (2) bekezdés b) pont – Büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki olyan, keresőtevékenység

vádoltak meg és ilyen váddal nem ítélték el, de illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárral végeztet munkát vagy szolgáltatásokat és tudomása van arról, hogy a személy emberkereskedelem áldozata	folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező TCNT foglalkoztat, akinek sérelmére emberkereskedelmet követtek el.
(e) a jogsértés kiskorú illegális foglalkoztatásához kapcsolódik	Igen Btk. 209. § b) pont – Aki keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel nem rendelkező tizennyolcadik életévét be nem töltött TCNT foglalkoztat, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Q12b. Módosították-e a tagállam jogszabályait 2014 júliusa óta a harmadik országbeli állampolgárokra kiszabható szankciók tekintetében? Amennyiben igen, kérem adjanak róla tájékoztatást.

Nem.

Q13. Mik az eljárás szankciós részével összefüggő erősségek és gyengesége a tagállam gyakorlatában? Mik azok a különösen sikeres intézkedési elemek, melyek jó gyakorlatként említhetők a tagállami eljárásban a harmadik országbeli állampolgárok illegálisan foglalkoztató munkáltatókkal szemben?

Relatív kevés esetet derít fel a munkaügyi hatóság, ezért korlátozott tapasztalatok állnak rendelkezésre ezen a területen.

5. Szakasz: Milyen következményekkel jár a harmadik országbeli munkavállalóra nézve amennyiben illegális foglalkoztatás keretében dolgozik?

Az Összegző Jelentés e szakasza azokat a következményeket és intézkedéseket céلzza beazonosítani, melyek az illegálisan munkát végző harmadik országbeli állampolgárt érintik. A Q21 pont alatt feltételezett „esettanulmányok” kerültek bemutatásra.

Harmadik országbeli állampolgárokat sújtó szankciók	Illegálisan tartózkodó és illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállalók	Legálisan tartózkodó de illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállalók
Munkavállalót	szabálysértési eljárás 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról 43. § (2) Az idegenrendészeti hatóság idegenrendészeti kiutasítást rendel el azzal a harmadik országbeli állampolgárral szemben, a) aki jogellenesen lépte át Magyarország államhatárát, vagy azt megkísérelte;	szabálysértési eljárás 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról 43. § (2) Az idegenrendészeti hatóság idegenrendészeti kiutasítást rendel el azzal a harmadik országbeli állampolgárral szemben, a) aki jogellenesen lépte át Magyarország államhatárát, vagy azt megkísérelte;

	<p>c) aki az előírt munkavállalási engedély vagy az e törvényben előírt engedély nélkül folytatott keresőtevékenységet;</p> <p>A 47. § (4) bekezdés szerint az idegenrendészeti hatóság a fenti kiutasítási okok alapján beutazási és tartózkodási tilalmat rendelhet el.</p> <p>A 47. § (9) bekezdés alapján a beutazási és tartózkodási tilalmat az idegenrendészeti hatóság visszavonhatja, ha további fenntartása az elrendelésére okot adó körülmények jelentős megváltozására figyelemmel nem indokolt.</p>	<p>c) aki az előírt munkavállalási engedély vagy az e törvényben előírt engedély nélkül folytatott keresőtevékenységet;</p> <p>A 47. § (4) bekezdés szerint az idegenrendészeti hatóság a fenti kiutasítási okok alapján beutazási és tartózkodási tilalmat rendelhet el.</p> <p>A 47. § (9) bekezdés alapján a beutazási és tartózkodási tilalmat az idegenrendészeti hatóság visszavonhatja, ha további fenntartása az elrendelésére okot adó körülmények jelentős megváltozására figyelemmel nem indokolt.</p>
--	---	---

Q14. Kéjük, ismertessék, mi történik, ha jogellenesen tartózkodó, illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállaló fedez fel a hatóság:

Q14a. *kiutasítják. Kérjük, mutassa be azt az eljárást is, melynek során egy illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárt felderítve az eljáró hatóság értesíti az idegenrendészeti hatóságot.*

A munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény 8. § (2) bekezdése értelmében a munkaügyi hatóság a szükséges intézkedések megtétele céljából megkeresi a hatáskörrel rendelkező hatóságot.

A 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról 43. § (2) alapján az idegenrendészeti hatóság idegenrendészeti kiutasítást rendel el azzal a harmadik országbeli állampolgárral szemben,

a) aki jogellenesen lépte át Magyarország államhatárát, vagy azt megkísérelte;

c) aki az előírt munkavállalási engedély vagy az e törvényben előírt engedély nélkül folytatott keresőtevékenységet;

A 47. § (4) bekezdés szerint az idegenrendészeti hatóság a fenti kiutasítási okok alapján beutazási és tartózkodási tilalmat rendelhet el.

A 47. § (9) bekezdés alapján a beutazási és tartózkodási tilalmat az idegenrendészeti hatóság visszavonhatja, ha további fenntartása az elrendelésére okot adó körülmények jelentős megváltozására figyelemmel nem indokolt.

Q14b. *az önkéntes távoásra haladékot kap*

Nem.

Q14c. *visszavoják a belépési engedélyét*

Igen.

Q14d. *Bírságot kaptak*

Nem.

Q14e. Őrizetbe veszik (Kérjük jelezék, mely hatóság jogosult az illegálisan foglalkoztatott, harmadik országbeli állampolgárok őrizetbe vételére!)

Igen. Az idegenrendészeti hatóság a kitoloncolás végrehajtásának biztosítása érdekében idegenrendészeti őrizetbe veheti a harmadik országbeli állampolgárt.

Q14f. munkavállalási engedélyt kap

Nem.

Q14g. tartózkodási engedélyt kap

Nem.

Q14h. Mi történik, ha emberkereskedelem áldozatáról van szó?

Az emberkereskedelem áldozatává vált harmadik országbeli állampolgárt a tartózkodási feltételek hiányában humanitárius célból tartózkodási engedéllyel kell ellátni.

Q14i. Egyébb szankciók/következmények

Nincsenek.

Q15. Kérjük ismertessék, mi történik, ha jogszerűen tartózkodó, illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli munkavállaló fedez fel a hatóság:

Q15a. elveszítheti a tartózkodási jogát

Igen.

Q15b. elfogadják vagy formalizálják az illegális munkát

Nem.

Q15c. megbírságozzák

Nem.

Q15d. őrizetbe veszik

Igen.

Q15e. kiutasítják

Igen.

Q15f. Egyébb szankciók/következmények

Nincsenek.

Q16. Mi a következménye annak, ha egy, a tagállamban illegálisan foglalkoztatott harmaik országbeli állampolgárnak egy másik tagállamban ideiglenes tartózkodási engedélye van?

Az eljárást ugyanúgy lefolytatják a magyar hatóságok.

Q17. Kérjük utassák be a lehetőségét az illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok elmaradt bérének követelésére.

a. Az elmaradt bérek és járulékaik közül mi illeti meg a harmadik orszúgbeli állampolgárt, és mi az államot?

(i) outstanding remuneration

(ii) amount equal to taxes and social security contributions (which is due to the State and not the TCN)

A harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásáról szóló 445/2013. (XI. 28.) Kormányrendelet szerint a Magyarországon tartózkodásra jogosító engedéllyel nem rendelkező harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatása esetén a munkáltató köteles megtéríteni a harmadik országbeli állampolgár elmaradt munkabérét és egyéb járandóságait, továbbá ezek kifizetésének a harmadik országbeli állampolgár visszautazása szerinti országba történő megküldésével indokolt költségeit.

Tekintettel arra, hogy az illegális foglalkoztatás során a munkabér sem kerül bizonyíthatóan rögzítésre, a törvény a díjazás megállapításánál legalább a kötelező legkisebb munkabért írja elő, továbbá – az ellenkező bizonyításig – a foglalkoztatásra irányuló jogviszony fennállását legalább három hónap időtartamban vélelmezi.

Az elmaradt bérek a Az elmaradt bérek a harmadik országbeli állampolgárt, a járulékok az államot illetik.

b. Nemzeti szabályozásuk tartalmaz-e kötelezettséget a harmadik országbeli állampolgárt illegálisan foglalkoztató vállalkozás fővállalkozói felelőségére nézve?

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti rendelkezésekről és törvénymódosításokról szóló 2012. évi LXXXVI. törvény 19. § (1) szerint a Magyarországon tartózkodásra jogosító engedéllyel nem rendelkező harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatása esetén, a fővállalkozó és valamennyi közbelső alvállalkozó az alvállalkozó munkáltatóval egyetemlegesen felel a harmadik országbeli állampolgár elmaradt munkabérének és egyéb járandóságainak és költségeinek megfizetéséért. Mentésül a felelősség alól az a vállalkozó, aki kellő gondosság mellett sem tudhatott arról, hogy a foglalkoztatásra ilyen engedély nélkül került sor.

c. Kérjük, ismertessék az elmaradt bérek érvényesítésére vonatkozó eljárások kapcsán a jó tapasztalatokat illetve a nehézségeket.

Az elmaradt bérek kapcsán indított eljárások hiánya azt mutatja, hogy az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli munkavállalók nem tudják megfelelően érvényesíteni jogaikat.

d. Az emaradt béreken túl van-e olyan kötelezettség a munkáltatóra nézve, hogy az illegálisan foglalkoztaott harmadik országbeli állampolgár felmerült költségeit megtérítse?

Nem.

Q18a. Nemzeti szabályozásuk szerint jogosult az illegálisan foglalkoztaott, harmadik országbeli állampolgár jogérvényesítő eszközökhöz fordulni felmerülő igénye kapcsán?

Igen.

b. if the answer is positive, is it a spozitív válasz esetén az eljárás az általános jellegű, vagy a harmadik országbeliekre különös jelleggel szabályozott?

Általános jellegű szabályozás: Magyarország Alaptörvényének XV. cikke szabályozza a törvény előtti egyenlőséggel kapcsolatos követelményeket, s rögzíti azt a szabályt, hogy minden ember jogképes, hogy az alapvető jogok mindenkit megilletnek. Ezt követően egyrészt meghatározza a hátrányos megkülönböztetés fogalmi elemeit, felsorolja a diszkrimináció megvalósulási területeit, indokait, amelyekre az általános tilalom érvényes. Az Alaptörvény továbbá megjelöli az esélyegyenlőséggel kapcsolatos állami feladatokat, s ezeken belül kiemeli az

esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulásának elősegítését.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. cikke a munka világában megvalósuló diszkrimináció általános tilalmáról rendelkezik: a munkaviszonnyal kapcsolatban meg kell felelni az egyenlő bánásmód követelményének, mely kögens alkalmazásától sem a felek megállapodása, sem kollektív szerződés nem térhet el.

Az Mt.-ben szereplő elvek részletszabályait az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) tartalmazza. Meghatározza az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének egyes kiemelt területeit, és ezek között a foglalkoztatás tekintetében megvalósuló eseteit, szabályozva azt, hogy mi minősül a foglalkoztatás területén közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetésnek.

Az Ebktv. szerint a sérelmet szenvedett fél az ún. védett tulajdonsága miatt őt ért hátrányos megkülönböztetés esetén választhat, hogy az őt ért sérelemre az Egyenlő Bánásmód Hatóság előtt, vagy bírói úton: a polgári vagy a munkaügyi bíróság előtt keres jogorvoslatot.

Az Mt. szabályai szerint a munkavállaló a munkaviszonyból vagy az a törvénykönyvből származó jogainak megsértése esetén igényét bíróság előtt érvényesítheti. „Mt. 285. § (1) A munkavállaló és a munkáltató a munkaviszonyból vagy az e törvényből származó, a szakszervezet, az üzemi tanács az e törvényből vagy kollektív szerződésből, vagy üzemi megállapodásból származó igényét bíróság előtt érvényesítheti.”

A bíróság által megítélhető kompenzáció tekintetében az Mt. a munkaviszony munkáltatói jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeinek szabályrendszerét rögzítve kártérítési alapra helyezi a jogorvoslatot: ha a munkáltató a munkajogviszonyt az egyenlő bánásmód követelményét megsértve szünteti meg jogellenesen, akkor a munkavállaló követelheti az okozott kár megtérítését. Kárként érvényesíthető az elmaradt jövedelem is: a munkaviszonyból származó elmaradt munkabér és egyéb rendszeres juttatások, továbbá a munkaviszonyon kívül elmaradt egyéb rendszeres jövedelem. Az elmaradt jövedelem címén követelt összeg nem haladhatja meg a munkavállaló tizenkét havi távolléti díjának összegét. A munkavállaló ezen túlmenően jogosult a végkielégítés összegére, ha munkaviszonya jogellenesen nem felmondással szűnt meg, vagy munkaviszonya megszűnésekor a munkavállaló nem részesült végkielégítésben. Ezen túlmenően a munkavállaló egyéb, a munkaviszony megszüntetéssel összefüggésben okozott kárt is érvényesíthet.

c. Van-e lehetősége harmadik félnek a harmadik országbeli állampolgár képviseletében az eljárások során (pl. szakszervezeteknek, civil szervezeteknek, közigazgatási szerveknek)?

A jogi segítségnyújtás rendszere: A jogi segítségnyújtás Magyarországon törvényben rögzített, intézményes kereteken belül, de nem egy konkrét szervezeti háttérrel valósul meg.

A Jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. tv. a jogi segítségnyújtás keretében nyújtott támogatások és igénybevitelük feltételeiről, és a polgári eljárásokban nyújtott támogatásról rendelkezik. Az állam jogi segítségnyújtásra vonatkozó feladatait a peren kívüli eljárásokban jogi segítő látja el, a peres eljárásokban pedig pártfogó ügyvéd.

A Kormány a jogi segítségnyújtó szolgálat elemeiként két intézményt állított föl. Az Igazságügyi Hivatal az Igazságügyi Minisztérium irányítása alatt ellátja a pártfogó felügyelői tevékenységgel, jogi segítségnyújtással, áldozatsegítéssel és kárpótlással kapcsolatos feladatokat, ennek keretében ellátja az igazságügyi szolgálatok feletti szakmai irányító szerv jogköreit. A Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal tevékenysége többek között támogatások és projektek kezelésre terjed ki, tevékenysége során elemzési és kutatási feladatokat lát el.

Az Egyenlő Bánásmód Hatóság az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésével megbízott testület, mely (kérelem alapján vagy hivatalból) vizsgálja, hogy megsértették-e az egyenlő bánásmód követelményét, és a közérdekű igényérvényesítés joga alapján pert indíthat a jogaikban sértett személyek és csoportok jogainak védelmében. Tevékenységének ellátása során az érintettek számára folyamatos tájékoztatást ad és segítséget nyújt az egyenlő bánásmód megsértése elleni fellépéshez. A hatóság feladatait a civil és érdek-képviseleti szervezetekkel, valamint az érintett állami szervekkel együttműködve látja el. Ezen szervezeteket folyamatos tájékoztatja munkájáról, továbbá rendszeresen tájékoztatja mind a közvéleményt, mind az Országgyűlést az egyenlő bánásmód érvényesülésével kapcsolatos helyzetről.

Magyarország biztosítja a jogot az egyesületek, civil szervezetek, vagy egyéb jogi személyek számára arra nézve, hogy az érintett munkavállaló és családtagja képviseletét meghatalmazás alapján ellássa a közigazgatási és/vagy bírósági eljárásokban. A képviselet joga azért is fontos kérdés, mert az itt munkát vállaló más országok állampolgárainak jogérvényesítéskor az egyik fő akadályt a nyelvtudás, valamint a nemzeti jogszabályok/eljárások ismeretének hiánya jelenti, ugyanakkor a jogsérelem szenvedett fél képviseletét az egyén önrendelkezési jogát tiszteletben tartva kizárólag meghatalmazás alapján írja elő.

Az Ebktv. is biztosítja a társadalmi és érdekképviseleti szervek képviseleti jogát az egyenlő bánásmód megsértése miatt indult eljárásokban. A fenti szervezetek képviseleti jogukat a sérelmet szenvedett fél meghatalmazása alapján láthatják el. A társadalmi és érdekképviseleti szerveket megilleti továbbá a közérdekű igényérvényesítés

joga, melyet abban az esetben gyakorolhatnak, „ha az egyenlő bánásmód követelményének megsértése vagy annak közvetlen veszélye olyan tulajdonságon alapult, amely az egyes ember személyiségének lényegi vonása, és a jogsértés vagy annak közvetlen veszélye személyek

Az Mt. szintén meghatalmazás alapján biztosítja a szakszervezetek számára a jogot, hogy tagjukat gazdasági és szociális érdekeiknek védelme céljából bíróság, hatóság és egyéb szervek előtt képviseljék.

A Pp. alapján a polgári perekben az érdekképviselői szervek képviselői joga némileg szűkebbnek mondható, mert kizárólag tagjaikat képviselhetik meghatalmazás alapján az eljárásokban.

d. Kérjük, ismertessék a jó tapasztalatokat illetve a nehézségeket.

Magyarországon támogatja a képviselő jogát, tekintettel arra hogy az itt munkát vállaló más tagállambeli állampolgár jogérvényesítésének egyik fő akadályát képezi a nyelvtudás, és a hazai jogszabályok/eljárások ismeretének hiánya, ugyanakkor a jogsérelmet szenvedett fél képviselőt az egyén önrendelkezési jogát tiszteletben tartva kizárólag meghatalmazás alapján írja elő.

Ugyanakkor a harmadik országbeli munkavállalók jogainak érvényesítésére vonatkozó tapasztalat azt mutatja, hogy a jogszabályban biztosított lehetőségek gyakorlati megvalósulása nem történik meg.

Q19a. Tájékoztatják a nemzeti eljáró hatóságok az eljárás során a harmadik országbeli állampolgárt a jogairól? Amennyiben igen, kérjük, ismertessék a vonatkozó szabályozást. Kérjük, ismertessék azokat a sikereket, és mutassák be azokat a nehézségeket, melyek a harmadik országbeli állampolgár tájékoztatása során felmerültek.

A harmadik országbeli munkavállalók tájékoztatóra vonatkozóan a munkaügyi hatóság módszertani útmutatója tartalmaz rendelkezést. Ugyanakkor a nyelvi nehézségek és a tományolás hiánya a jogszabályban biztosított lehetőségek gyakorlati megvalósulását gyengítik.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 54.§-a úgy rendelkezik hogy az eljáró hatóságok a meghallgatás kezdetén meg kell állapítsák a tanú személyazonosságát. A tanúnak nyilatkoznia kell arról, hogy az ügyfelekkel milyen viszonyban van, nem elfogult-e. A tanú esetleges elfogultságát megalapozó tényt a nyilatkozat alapján a jegyzőkönyvben rögzíteni kell. A tanút figyelmeztetni kell jogaira, kötelességeire és a hamis tanúzás jogkövetkezményeire.

Ha pedig a harmadik országbeli állampolgár ilyen témájú kérdéssel fordul az elsőfokú hatósághoz, akkor az állami foglalkoztatási szerv, a munkavédelmi és munkaügyi hatóság kijelöléséről, valamint e szervek hatósági és más feladatainak ellátásáról szóló 320/2014. (XII. 13.) Korm. rendelet 7. § (3) bekezdése alapján tájékoztatást kap arról is, hogy akkor is jár neki a munkabér, ha nem rendelkezik tartózkodásra jogosító engedéllyel.

Q19b. Van a Q17–Q19 számú kérdésekkel összefüggő jogszabályok között olyan, melyet a tagállami jogalkotó 2014 júliusa után fogadott el? Melyek azok?

Az állami foglalkoztatási szerv, a munkavédelmi és munkaügyi hatóság kijelöléséről, valamint e szervek hatósági és más feladatainak ellátásáról szóló 320/2014. (XII. 13.) Korm. Rendelet 2014. december 15-én lépett hatályba. A jogszabályban rögzített feladatot ezt megelőzően a Nemzeti Munkaügyi Hivatal látta el.

Q20. Milyen jó gyakorlatokat lehet bemutatni a tagállam részéről az illegálisan foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok jogkövetkezményei terén (szankciók és egyéb következmények)? Mik azok a különösen sikeres intézkedési elemek, melyek miatt jó gyakorlatként említhető? Kérjük, tüntessék fel az információ forrását.

Relatív kevés esetet derít fel a munkaügyi hatóság, ezért korlátozott tapasztalatok állnak rendelkezésre ezen a területen.

Q21. Esettanulmányok

Annak érdekében, hogy jobban átláthatók legyenek a hatóságok által alkalmazott eljárások, amikor szabálytalanul Magyarországon foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárokat észlelnek, felvázoltunk öt lehetséges esetet. Az egyértelmű, hogy különböző következményekkel járhat a harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatása az egyéni helyzetükből adódóan. Ebben a vonatkozásban az esettanulmányok rávilágítanak azokra az elemekre, amelyek a nemzeti hatóságok rendelkezésére állnak az egyéni helyzetek mérlegelésében. Az alábbiakban megadott esettanulmányok mindegyikében adja meg az általános eljárást **az illegális munkavégzés észlelése után** és annak következményeit az Ön (tag)államában a harmadik országbeli állampolgár számára. Az érintett (tag)állami eljárásnak és a következményeknek a vonatkozó szabályok szerinti meghatározása érdekében további információra lehet szükség az egyes esetek vonatkozásában, arra kérjük az Európai Migrációs Hálózat Magyar Kapcsolattartó Pontját, hogy határozzák meg az egyes esetekben releváns körülményeket.

Q21a. Illegálisan tartózkodó és dolgozó harmadik országbeli állampolgár

Adawe Shire úr, egy 38 éves asztalos Szomáliából illegálisan lépett be a (tag)államába feleségével és 2 éves lányával. Három éve tartózkodnak a (tag)államban. Shire úr egy építkezési vállalatnál dolgozik munkaszerződés nélkül általános építőmunkásként. Most talált munkát a szakmájában és szeretne jogviszonyt létesíteni és tartózkodási engedélyért folyamodni. Mi történik miután a munkaügyi hatóság szabálytalanságot észlelt egy véletlenszerű ellenőrzés során? Mik a következmények Shire úr számára? Ha az illegális munkavállaló nem lepleződik le, de felkínálnak neki egy új állást írásbeli szerződéssel, szabályossá válhat-e a státusza?

Ha a harmadik országbeli állampolgár jogellenesen, engedély és munkaszerződés nélkül tartózkodott és végzett munkát Magyarországon, az idegenrendészeti hatóság kiutasítja őt az országból. Nem kaphat munkavállalási célú tartózkodási engedélyt a harmadik országbeli állampolgár akkor, ha kiutasítás vagy beutazási és tartózkodási tilalom hatálya alatt áll. (2007. évi II. törvény 13.§ (1) h) pont, 43.§ (1)-(2) bekezdés). Ez csak akkor igaz, ha az idegenrendészeti hatóság tudomást szerez a jogellenes tartózkodásról és munkavégzésről (vagy úgy, hogy a munkaügyi ellenőrzés megállapítja a korábbi jogellenes munkavégzést, és értesíti az idegenrendészeti hatóságot, vagy egyéb módon szerez erről tudomást).

A munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény 8. § (2) bekezdése értelmében a munkaügyi hatóság a szükséges intézkedések megtétele céljából megkeresi a hatáskörrel rendelkező hatóságot. A munkaügyi hatóság a központi költségvetésbe történő befizetésre kötelezi a munkáltatót a harmadik országbeli állampolgár magyarországi foglalkoztatásának engedélyezésére vonatkozó szabályok megsértése miatt. A munkaügyi hatóság a további foglalkoztatást is megtilthatja.

Q21b. Tanulmányi célból kiadott tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár a megengedettnél több órában dolgozik

Svitlana Ivanenko, egy 22 éves ukrán állampolgárságú diák egy éve költözött az Ön (tag)államába. Svitlana egy kétéves egyetemi mesterképzésen vesz részt és tanulmányi célból kiadott tartózkodási engedéllyel rendelkezik. Az elmúlt hat hónapban a képzés mellett heti 10 órában dolgozott egy helyi kávézóban⁷. A tanév bizonyos hónapjaiban, valamint az egyetemi nyári szünetben azonban Svitlana elkezdett többet dolgozni a kávézóban, ami végül közel heti 45 órát jelentett a szorgalmi időszakban, anélkül hogy a részidős tanulmányi szerződése változott volna. Mi történik, az után, hogy munkaügyi hatóság észleli, hogy Svitlana heti 40 órában dolgozott? Határozza meg, hogy a diákok legfeljebb hány órában dolgozhatnak az Ön (tag)államában.

A tanulmányi célú tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár keresőtevékenységet a szorgalmi időszakban hetente legfeljebb 24 órában, szorgalmi időszakon kívül évente legfeljebb 90 napon vagy 66 munkanapon végezhet teljes munkaidőben.

Ha a harmadik országbeli állampolgár tanulmányi célú tartózkodási engedéllyel jogszerűen végez munkát, azonban később túllépi az engedély kereteit és több munkaórát dolgozik, jogellenes lesz a foglalkoztatása. Mivel emiatt jogellenesen tartózkodott és végzett munkát Magyarországon, az idegenrendészeti hatóság kiutasítja őt az országból. Nem kaphat munkavállalási célú tartózkodási engedélyt a harmadik országbeli állampolgár akkor, ha kiutasítás vagy beutazási és tartózkodási tilalom hatálya alatt áll. (2007. évi II. törvény 13.§ (1) h) pont, 43.§ (1)-(2) bekezdés). Ez csak akkor igaz, ha az idegenrendészeti hatóság tudomást szerez a jogellenes tartózkodásról és munkavégzésről (vagy úgy, hogy a munkaügyi ellenőrzés megállapítja a korábbi jogellenes munkavégzést, és értesíti az idegenrendészeti hatóságot, vagy egyéb módon

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/801 irányelve (2016. május 11.) a harmadik országbeli állampolgárok kutatás, tanulmányok folytatása, gyakorlat, önkéntes szolgálat, diákcseraprogramok vagy oktatási projektek, és a páros tevékenység céljából történő beutazásának és tartózkodásának feltételeiről. Írország és az Egyesült Királyság nem vesznek részt az Irányelvben.

szerez erről tudomást).

Q21c. Olyan harmadik országbeli állampolgár, aki szabályosan tartózkodott és dolgozott az országban, de akinek lejárt az engedélye

Jiao Bao, egy 33 éves kínai webdizáner két éve érkezett az Ön tagállamába egy ideiglenes letelepedési engedéllyel, amelyet az az informatikai IT cég biztosított számára, amelyik foglalkoztatta. Jiao Bao elveszítette az állását és egy helyi bárban talált munkát, amelyre a letelepedési engedélye alapján nem volt jogosult. Négy hónap bárban végzett munka után jelentkezik egy másik informatikai céghez állásra és állásajánlatot kap. Időközben azonban a munkaügyi hatóság leleplezte, hogy illegálisan dolgozik a helyi bárban. Mi történik a leleplezés után, tekintettel arra, hogy Jiao Bao állásajánlattal rendelkezik?

Ha a harmadik országbeli állampolgár ideiglenes tartózkodási igazolással jogszerűen végez munkát, azonban az igazolás ideje alatt engedélytől eltérő munkaviszonyt létesít, tehát jogellenes lesz a tartózkodása és a foglalkoztatása. Ezután olyan munkakörben kíván elhelyezkedni, ami megfelel az engedélynek. Mivel jogellenesen tartózkodott és végzett munkát Magyarországon, az idegenrendészeti hatóság kiutasítja őt az országból. Nem kaphat munkavállalási célú tartózkodási engedélyt a harmadik országbeli állampolgár akkor, ha kiutasítás vagy beutazási és tartózkodási tilalom hatálya alatt áll. (2007. évi II. törvény 13.§ (1) h) pont, 43.§ (1)-(2) bekezdés).

A munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény 8. § (2) bekezdése értelmében a munkaügyi hatóság a szükséges intézkedések megtétele céljából megkeresi a hatáskörrel rendelkező hatóságot. A munkaügyi hatóság a központi költségvetésbe történő befizetésre kötelezi a munkáltatót a harmadik országbeli állampolgár magyarországi foglalkoztatásának engedélyezésére vonatkozó szabályok megsértése miatt. A munkaügyi hatóság a további foglalkoztatást is megtilthatja.

Q21d. Látogatóként tartózkodó harmadik országbeli állampolgár

Marija Bogdanovic, egy 45 éves szerb állampolgár egy hónapja lépett be az Ön (tag)államába turistaként. A Nyugat-balkáni országokra vonatkozó vízum liberalizációnak köszönhetően, Marija minden hathónapos időszakban jogosult turistaként 90 napig az Ön (tag)államában maradni vízumkötelezettség nélkül⁸. A (tag)állambeli tartózkodása során Marija házvezetőnként és bébiszitterként dolgozik egy családnál, akiket barátokon keresztül ismert meg. A családnál lakik és készpénzben fizetik meg a munkáját. Két hónap elteltével a család arra kéri Mariját, hogy maradjon és dolgozzon náluk teljes munkaidőben. Munkaszerződést kínálnak neki és arra kérik, hogy igényeljen tartózkodási engedélyt. Marija azt tervezi, hogy a 90 napos vízummentes időszakban igényel tartózkodási engedélyt a (tag)államban, azonban Mariját leleplezik a (tag)állambeli hatóságok, mielőtt beadja az engedély iránti kérelmét. Mi lehetne ebben az esetben Marija számára a következmények?

Ha a harmadik országbeli állampolgár turista (látogatási célú) tartózkodási engedéllyel jogszerűen tartózkodik Magyarországon, azonban jogellenesen végez munkát, jogellenes lesz a tartózkodása és a foglalkoztatása. Ezután kíván jogszerűen munkát végezni. Mivel jogellenesen tartózkodott és végzett munkát Magyarországon, az idegenrendészeti hatóság kiutasítja őt az országból. Nem kaphat munkavállalási célú tartózkodási engedélyt a harmadik országbeli állampolgár akkor, ha kiutasítás vagy beutazási és tartózkodási tilalom hatálya alatt áll. (2007. évi II. törvény 13.§ (1) h) pont, 43.§ (1)-(2) bekezdés). Ez csak akkor igaz, ha az idegenrendészeti hatóság tudomást szerez a jogellenes tartózkodásról és munkavégzésről (vagy úgy, hogy a munkaügyi ellenőrzés megállapítja a korábbi jogellenes munkavégzést, és értesíti az idegenrendészeti hatóságot, vagy egyéb módon szerez erről tudomást).

A munkaügyi felügyelők magánlakásba történő belépésre nem jogosultak. A munkaügyi ellenőrzés csak a szervezett munkavégzéssel érintettekre terjed ki. Ennél fogva annak az esélye, hogy egy bejárónőként dolgozó személyt megtaláljanak a munkaügyi felügyelők, nagyon kicsi. Ha azonban a hatóságok mégis rátalálnak az adott személyre, a munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény 8. § (2) bekezdése értelmében a munkaügyi hatóság a szükséges intézkedések megtétele céljából megkeresi a hatáskörrel rendelkező hatóságot. A munkaügyi hatóság a központi költségvetésbe történő befizetésre kötelezi a munkáltatót a harmadik országbeli állampolgár magyarországi foglalkoztatásának engedélyezésére vonatkozó szabályok megsértése miatt. A munkaügyi hatóság a további foglalkoztatást is megtilthatja.

⁸ Az EU Tagállamok által 2009. november 30-án elfogadott vízummentes utazásról szóló rendelet alapján: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32009R1244>

A21e. A harmadik országbeli állampolgár idénymunkára érkezik

Karim Harrak, egy 25 éves marokkói állampolgár idénymunkára érkezett az Ön (tag)államába eperszedésre. Szezonális munkavégzésre irányuló engedéllyel tartózkodik az országban és köteles azt elhagyni, miután lejár az engedélyezett tartózkodási időszak⁹. Jelenlegi munkáltatójával fennálló szerződése hat hónapig érvényes. Azonban a szerződése lejártá után is az Ön (tag)államában marad és egy szállodában vállal munkát. Így a szabályosan engedélyezett időszaknál tovább marad az Ön (tag)államában. A második munkahelyén eltöltött néhány hónap után ismét jelentkezik szezonális munkára eperszedésre, azonban a hatóságok észlelik, hogy tovább maradt az országban. Mik lennének a következmények Karim számára?

Ha a harmadik országbeli állampolgár szezonális munkát jogszerűen végez munkát, azonban az engedély lejártát követően nem hagyja el az országot és tovább marad az országban és munkát végez, jogellenes lesz a tartózkodása és a foglalkoztatása. Ezután jogszerűen akar ismét szezonális munkát végezni. Mivel jogellenesen tartózkodott és végzett munkát Magyarországon, az idegenrendészeti hatóság kiutasítja őt az országból. Nem kaphat szezonális munkavállalási célú tartózkodási engedélyt a harmadik országbeli állampolgár akkor, ha kiutasítás vagy beutazási és tartózkodási tilalom hatálya alatt áll. (2007. évi II. törvény 13.§ (1) h) pont, 43.§ (1)-(2) bekezdés). Ez csak akkor igaz, ha az idegenrendészeti hatóság tudomást szerez a jogellenes tartózkodásról és munkavégzésről (vagy úgy, hogy a munkaügyi ellenőrzés megállapítja a korábbi jogellenes munkavégzést, és értesíti az idegenrendészeti hatóságot, vagy egyéb módon szerez erről tudomást).

A munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény 8. § (2) bekezdése értelmében a munkaügyi hatóság a szükséges intézkedések megtétele céljából megkeresi a hatáskörrel rendelkező hatóságot. A munkaügyi hatóság a központi költségvetésbe történő befizetésre kötelezi a munkáltatót a harmadik országbeli állampolgár magyarországi foglalkoztatásának engedélyezésére vonatkozó szabályok megsértése miatt. A munkaügyi hatóság a további foglalkoztatást is megtilthatja.

A21f. Egy nemzetközi kereskedőcégnél dolgozó harmadik országbeli állampolgár

Awa Diop Szenegálból egy éve érkezett az országba illegálisan és azóta egy nemzetközi kereskedőcégnél dolgozik szabálytalanul. Az elmúlt öt hónapban nem kapott fizetést, ezért úgy dönt, hogy bepereli a munkáltatóját és felfedi hamis személyazonosságát, amelyről a munkáltató tudott. Mik lennének a következmények Awa számára?

Ha a harmadik országbeli állampolgár illegálisan tartózkodik és végez munkát Magyarországon, és a foglalkoztatója nem fizet neki bért a munkaviszony meghatározott időtartamában, amely miatt a harmadik országbeli állampolgár perelni akarja a foglalkoztatót, vállalva, hogy felfedi jogellenes tartózkodását és munkavégzését, az idegenrendészeti hatóság kiutasítás rendel el ellene az 5. szakasz elején írtak szerint.

A munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény 8. § (2) bekezdése értelmében a munkaügyi hatóság a szükséges intézkedések megtétele céljából megkeresi a hatáskörrel rendelkező hatóságot. A munkaügyi hatóság a központi költségvetésbe történő befizetésre kötelezi a munkáltatót a harmadik országbeli állampolgár magyarországi foglalkoztatásának engedélyezésére vonatkozó szabályok megsértése miatt. A munkaügyi hatóság a további foglalkoztatást is megtilthatja.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. cikke a munka világában megvalósuló diszkrimináció általános tilalmáról rendelkezik: a munkaviszonnyal kapcsolatban meg kell felelni az egyenlő bánásmód követelményének. Az Mt. 285. § (1) értelmében a munkavállaló és a munkáltató a munkaviszonyból vagy a törvényből származó igényét bíróság előtt érvényesítheti.

6. Szakasz: Következtetések (Összegző Jelentés)

Az illegális foglalkoztatás egyrészt a munkavállalói jogokat és érdekeket sértő társadalmi, másrészt a biztonságos munkavégzést veszélyeztető munkaügyi, harmadrészt az adózás rendjét és a tisztességes versenyt sértő gazdasági jelenség. Az fekete foglalkoztatás elleni fellépés a rejtett gazdaság csökkentését szolgáló kormányzati szakpolitikák részeként a világ valamennyi országában helyet kap.

A migráció társadalmi jelensége a munka világában is gyakran vizsgált jelenség. Határokon átnyúló természete miatt a nemzetközi szervezetek számos esetben tűzik a tagállamok közti feladatok közt napirendre. A munkavállalói jogok érvényesítése a származási országtól távol kerülők számára gyakran nehézségekbe ütközik, mely hátrányos megkülönböztetést eredményezhet.

⁹ **2014/36/EU irányelv – Idénymunkások – alapján, amely lehetővé teszi harmadik országbeli állampolgárok idénymunkásként való munkavállalás céljából történő tartózkodását** tizenkét hónapos időtartamon belül minimum öt és maximum kilenc hónap közötti időtartamra. **Az engedély megújítható.** IE és UK nem részei az Irányelvnek.

A nemzetközi szervezetek munkaügyi normái mind a nemzeti, mind az átfogó, globális kérdéseket célozzák a jelenség negatív hatásait visszaszorítani.

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet "Az informális gazdaság és tisztességes munkavégzés" címmel 2002-ben elfogadott Következtetés¹⁰ című dokumentumában megállapítja, hogy a feketegazdaság magas munkanélküliséget, alulfoglalkoztatottságot, szegénységet, egyenlőtlenséget és kizsákmányoló munkafeltételeket eredményez, ezért másfél évtizede számos nemzetközi munkaügyi normát alkotott az informális foglalkoztatás formalizálása érdekében – ezek közt a legutolsó a 2015-ben „Az informálisból a formális gazdaságba való átmenet” című 204. Ajánlás¹¹.

Az Európai Unió tagállamainak problémáira fókuszálva a Tanács 2016. február 24-én fogadta el a be nem jelentett munkavégzés kezelésére irányuló, a tagállamok közötti uniós együttműködés erősítését célzó Platform felállításáról szóló határozatot¹², melynek keretében a Bizottság, a szociális partnerek és a be nem jelentett munkavégzés elleni küzdelemmel foglalkozó tagállami hatóságok, például a munkaügyi felügyelet és a szociális biztonsági hatóságok együttműködése valósul meg.

Magyarország Kormányának foglalkoztatáspolitikai céljai között prioritásként szerepel a teljes foglalkoztatás elérése, melyet a munkajogi szabályozás rugalmasabbá tétele, a munkahelyteremtő befektetések ösztönzése, valamint az aktív munkaerőpiaci eszközök intenzív alkalmazása mellett a munkanélküli segélyezést felváltó, a munkaerőpiacra visszavezető közfoglalkoztatási program eszközeivel kezel 2011 óta. A 2013. szeptemberében a Nemzetgazdasági Minisztérium, Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkárság által közzétett, „A 2014-2020 közötti időszak foglalkoztatáspolitikai célú fejlesztéseinek megalapozása” című szakpolitikai stratégia szintén külön fejezetet tartalmaz a jogszerű foglalkozás ösztönzésére szolgáló intézkedések felvázolására.¹³

Bár a rejtett gazdaság és a be nem jelentett foglalkoztatás elterjedtségének meghatározása számszerű adatokkal nehezen támasztható alá, a jogszerűen foglalkoztatott munkavállalók számának jelentős növekedése a be nem jelentett munkavégzés visszaszorítását is eredményezte az elmúlt időszakban.

A legálisan vagy illegálisan egy adott országban tartózkodó, külföldi állampolgárok szabálytalan foglalkoztatásának jellemzőit, arra vonatkozó adatokat, statisztikákat, s ezekre modellezett trendeket (tekintettel az illegális cselekmények szándékosan rejtett természetére) nehéz bemutatni. A jelenség kiterjedtségét, az abban érintettek körét pontos adatokkal nem lehet bemutatni.

A harmadik országbeli állampolgárok illegális belépésének szabályozása azonban a menekültválság hatásaként radikálisan megváltozott Magyarországon. A technikai határzár felépítése, a határellenőrzés rendszerének megerősítése, a büntető törvénykönyvnek a kiutasításra, a határzár tiltott átlépésére és megrongálására, valamint a harmadik országbeli állampolgárok jogellenes foglalkoztatására vonatkozó törvényt módosításai 2015 óta magát az illegális migrációt szorították vissza.

A menekültválság és az illegális határátlépés 2015-ben hosszú hónapokig a közbeszéd legfontosabb témája volt Magyarországon. Az Európai Unió megoldást célzó szabályozása tekintetében pedig 2016 októberében népszavazást tartottak Magyarországon. A kérdés tekintetében szélsőségesen eltérő álláspontok is gyakran elhangzanak, melynek eredményeképp a harmadik országbeliekkel szemben növekvő bizalmatlanság is oka lehet annak, hogy az illegális foglalkoztatás erre a körre nézve nem jellemző.

A migráció kérdését azonban nem lehet csak egyoldalúan, az országba beérkezők adatai alapján vizsgálni, a gazdaság működésére az országból elvándorlók száma is hatással lehet. Magyarországon az üres álláshelyek száma és aránya az elmúlt években jelentős mértékben nőtt, melyhez a szakképzett munkaerő elvándorlása mellett a gazdasági növekedés vállalkozásgerjesztő hatása is hozzájárult.

A Kormány által 2013-ban elfogadott nemzeti migrációs stratégia („Migrációs Stratégia és az azon alapuló, az Európai Unió által a 2014-2020. ciklusban létrehozásra kerülő Menekültügyi és Migrációs Alaphoz kapcsolódó hétéves stratégiai tervdokumentum”)¹⁴ céljait ugyan a

¹⁰ ILO: Conclusions concerning decent work and the informal economy, International Labour Conference, 90th Session (Geneva, 2002), para. 6, as reproduced in Appendix I.

¹¹ ILO: Recommendation 204 concerning the transition from the informal to the formal economy, International Labour Conference, 104th Session (Geneva, 2015) (http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R204)

¹² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/344 HATÁROZATA (2016. március 9.) a be nem jelentett munkavégzés kezelésére irányuló együttműködés erősítését célzó európai platform létrehozásáról (EGT-vonatkozású szöveg) (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016D0344&from=EN>)

¹³ Melléklet az NGM/21664 /2013. kormány-előterjesztéshez, A 2014-2020 közötti időszak foglalkoztatáspolitikai célú fejlesztéseinek megalapozása - szakpolitikai stratégia -, 2013. szeptember (http://2010-2014.kormany.hu/download/8/4c/01000/Fogl_Strat_14-20.pdf)

¹⁴ 1698/2013. (X. 4.) Korm. Határozat a Migrációs Stratégia és az azon alapuló, az Európai Unió által a 2014-2020 ciklusban létrehozásra kerülő Menekültügyi és Migrációs Alaphoz kapcsolódó hétéves stratégiairól (http://nit.hu/cgi_bin/nit_doc.cgi?docid=163680.249102) (http://belugyalapok.hu/alapok/sites/default/files/MMIA_.pdf)

menekültválsággal érkező, előre nem tervezhetett, nagyarányú mozgás 2015-ben fölülírta, a hazai munkaerőpiac megnövekedett igényeire megoldásul szolgálhat a munkaerő bevándorlása, és a harmadik országbeli állampolgárok jogszerű foglalkoztatása.

1. sz.melléklet - Statisztikai melléklet

1. Ellenőrzések és szankciók munkáltatók számára

Az Európai Bizottság a Munkáltatói Szankciók Irányelv szerinti jelentési kötelezettség alapján adatokat gyűjtött a tagállamokban alkalmazott szankciókról¹⁵.

Az alábbi adatok állnak rendelkezésre:

- ★ Ellenőrzések száma ágazatonként (és az összes ágazati munkáltató százalékában)
- ★ Ellenőrzések száma, ahol illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárt találtak (és az összes ágazati munkáltató százalékában)
- ★ Szankciók, különösen az elindított eljárások száma az ellenőrzések alapján, hányat zártak le és az összes kirótt bírság összege
- ★ Büntetőjogi szankciók, különösen az elindított büntetőeljárások száma az ellenőrzések alapján, a végleges határozatok, az átlag szabadságvesztés ideje és az összes kirótt bírság összege

A statisztikai adatok rendelkezésre állnak az IES-ről az alábbi Tanulmányappában: EMN Outputs ->EMN studies ->.Illegal employment study ->Working Papers and Additional documents->Employer Sanctions Directive data. Az EMH Nemzeti Kapcsolattartókat arra ösztönözzük, hogy nézzék át a statisztikai adatokat és jelöljenek meg minden módszertani kérdést vagy változást a statisztikai adatokban. A Szolgáltató az összefoglaló jelentéshez használja fel a statisztikai adatokat. Az EMH Nemzeti Kapcsolattartókat arra is ösztönözzük, hogy a nemzeti jelentések elkészítéséhez használják fel a statisztikai adatokat.

A.1 kérdés: Kérjük, adjon meg statisztikai adatokat az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatása miatti ítéletekről a 2014, 2015 és 2016 évekre, ha lehetséges, lebontva a konkrét büntetőjogi szabálysértésre a 209/52 Irányelv 9.1. a-e cikkelyében felsorolt szabálysértések szerint, vagyis:

Ítéletek munkáltatók ellen	2014	2015	2016
Összes ítélet száma	N/A	N/A	N/A
(a) jogsértés folytatódik vagy állandóan ismétlődik	N/A	N/A	N/A
(b) a jogsértés jelentős számú illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgár párhuzamos foglalkoztatása vonatkozásában valósul meg	N/A	N/A	N/A
(c) jogsértés különösen kizsákmányoló munkakörülményekkel társul	N/A	N/A	N/A

¹⁵ IE and the UK do not participate in this Directive.

(d) a jogsértést olyan munkáltató követi el, amelyet nem vádoltak vagy ítélték el a 2002/629/IB kerethatározat szerinti szabálysértésért, de illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgár által végzett munkát vagy szolgáltatást vesz igénybe annak tudatában, hogy az illető emberkereskedelem áldozata	N/A	N/A	N/A
(e) a jogsértés kiskorú illegális foglalkoztatásával kapcsolatos	N/A	N/A	N/A

A.2. kérdés: Kérjük, adjon meg statisztikai adatokat a munkáltatókat sújtó szankciók típusára és számára vonatkozóan a tagállamában

Munkáltatókat sújtó szankciók típusa (kérjük töltsse ki)	2014	2015	2016 (X. 31.-ig)
Munkaügyi ellenőrzés alapján bírság	3509	1367	1349
Kötelező befizetés a költségvetésbe harmadik országbeli állampolgár szabálytalan foglalkoztatása miatt	46	35	38
Határozat, amely a munkáltatót a szabálytalanság orvoslására kötelezi	2591	2385	2280
Határozat, amely megtiltja a további foglalkoztatás	55	46	39
Határozat, amely eltiltja a munkáltatót a tevékenység folytatásától	15	14	8
nyelmeztetés (KKV-k által elkövetett első jogsértés esetén)	1103	2744	2603
Adminisztratív büntetés	1312	1133	1107
Határozat, amely elrendeli, hogy az ügyfél hagyjon fel bizonyos törvénytelen cselekedetekkel	1852	1568	1225
Közúti büntetést kiszabó határozat	3	0	0
Fizetésre vonatkozó szabályok be nem tartása miatti határozat	2	0	0

Szabálytalanságot megállapító határozat	4946	4488	4268
---	------	------	------

2. Harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatásának mértéke és profiljai

A.3. kérdés: Kérjük, adjon meg statisztikai adatokat az azonosított szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok számáról. Kérjük, adjon magyarázatot, ha az itt és a 2009/52. irányelvben meghatározott jelentési kötelezettség szerinti EMH IES [mappában](#) megadott adatok között különbség van.

Szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok	2014	2015	2016	Módszertani megjegyzések
Azonosított <u>illegálisan tartózkodó</u> és szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok eseteinek száma	N/A	N/A	N/A	N/A
Azonosított <u>legálisan tartózkodó</u> és szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok eseteinek száma	N/A	N/A	N/A	N/A

A.4 kérdés: Kérjük, adjon meg statisztikai adatokat a szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok profiljára vonatkozóan az Ön (tag)államában 2015-re

Szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok	Top 10 állampolgárság	Korosztályok szerinti bontás	Nemek szerinti bontás	Módszertani megjegyzések
Azonosított <u>illegálisan tartózkodó</u> és szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok eseteinek száma	N/A	N/A	N/A	N/A
Azonosított <u>legálisan tartózkodó</u> és szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok eseteinek száma	N/A	N/A	N/A	N/A

3. Következmények harmadik országbeli állampolgárok számára

A.5. kérdés: Kérjük, adjon meg statisztikai adatokat az azonosított szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok számára az következményekről.

Szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli	2014	2015	2016	Módszertani
--	------	------	------	-------------

állampolgárok				megjegyzések
Észlelt <u>illegálisan tartózkodó</u> és szabálytalanul dolgozó harmadik országbeli állampolgároknak kiadott tartózkodási és/vagy munkavállalási engedélyek száma	N/A	N/A	N/A	N/A
Észlelt <u>legálisan tartózkodó</u> és szabálytalanul dolgozó harmadik országbeli állampolgároknak kiadott tartózkodási és/vagy munkavállalási engedélyek száma	N/A	N/A	N/A	N/A
Azon szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok száma, akiknek biztosítottak önkéntes visszatérésre időt	N/A	N/A	N/A	N/A
Azon szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok száma, akiket Munkaügyi ellenőrzés után kiutasítottak az országból	N/A	N/A	N/A	N/A
Azon szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok száma, akiket deportáltak az országból	N/A	N/A	N/A	N/A
Azon szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok száma, akiket emberkereskedelem áldozataiként azonosítottak	N/A	N/A	N/A	N/A
Azon határozatok száma, amelyben kötelezik a munkáltatókat az elmaradt fizetések/adó- és járulékhátralék megfizetésére	N/A	N/A	N/A	N/A

A.6. kérdés: Kérjük, adjon meg statisztikai adatokat a szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok miatti szankciók típusára és számára vonatkozóan

Szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárokat sújtó szankciók típusa (pl. bírság, szabadságvesztés, stb.)	2014	2015	2016 (X.31.-ig)	Módszertani megjegyzések
Kötelező befizetés a költségvetésbe harmadik országbeli állampolgár szabálytalan foglalkoztatása miatt	46	35	38	

A.7. kérdés: Munkáltatók ellen benyújtott panaszok harmadik országbeli állampolgárok szabálytalan foglalkoztatása miatt. Kérjük adják meg a rendelkezésre álló panaszok típusát – pl. harmadik személyek által indított eljárások, Harmadik országbeli állampolgárok által indított eljárások, stb.

Panaszok száma	2014	2015	2016	Módszertani megjegyzések
N/A	N/A	N/A	N/A	Nem állnak rendelkezésre statisztikai adatok a munkáltatók ellen harmadik országbeli állampolgárok szabálytalan foglalkoztatása miatt benyújtott panaszokra vonatkozóan.

A.8 kérdés: A munkáltatók profiljának leírása, beleértve a munkaerőpiac érintett ágazatait

A harmadik országbeli állampolgárok illegális foglalkoztatása által leginkább érintett ágazatok: mezőgazdaság, feldolgozóipar, építőipar, kereskedelem, szállás és vendéglátás.

A.9. kérdés: Kérjük, adjon meg további statisztikai adatokat és általános megfigyeléseket az adatok rendelkezésre állásáról és a rendelkezésre álló adatok módszertanáról

A munkaügyi hatóság a rendelkezésre álló munkaügyi ellenőrzésekre vonatkozó statisztikai adatok alapján végez munkaügyi ellenőrzéseket. Az ellenőrzési telephelyeken a

munkaügyi ellenőrök véletlenszerűen találhatnak harmadik országbeli állampolgárokat. Ha a munkaügyi ellenőrzést panasz vagy közérdekű bejelentés alapján folytatják le, a panasz vagy közérdekű bejelentés jelezheti, hogy bizonyos munkavállalók harmadik országbeli állampolgárok.

Irodalomjegyzék

- Hárs Ágnes 2010: Migráció és munkaerő-piac Magyarországon. In: Hárs Ágnes –Tóth Judit (szerk.) 2010. Elérhető itt: www.mtaki.hu/data/files/61.pdf
- Hárs Ágnes 2013: Harmadik országbeli migránsok munkaerő-piaci helyzete. In: Kováts (szerk.) 2013, pp. 42-69. Elérhető itt:
http://www.mtaki.hu/data/userfiles/H%C3%81_Harmadik%20ors%C3%A1gbeli%20migr%C3%A1nsok.pdf
- Tarrósy István – Glied Viktor – Vörös Zoltán (szerk.) (2014.) Migrációs tendenciák napjainkban Elérhető itt:
http://idresearch.hu/userfiles/File/eia/eia_migrtend_vfinal.pdf
- Kováts, András (szerk.) (2013): Bevándorlás és Integráció, MTA, Budapest. Elérhető itt:
http://www.mtaki.hu/data/userfiles/Bev%C3%A1ndorl%C3%A1s%20%C3%A9s%20integr%C3%A1ci%C3%B3_minden.pdf
- Kováts, András (2013): Migrációs helyzetkép Magyarországon [Migration situational picture in Hungary], MTA, Budapest. Elérhető itt:
http://idresearch.hu/userfiles/File/eia/III_10_kovats.pdf
- Tarrósy István – Glied Viktor – Vörös Zoltán (ed.) (2014.) Migrációs tendenciák napjainkban Integráció [Migration trends at present]. Elérhető itt:
http://idresearch.hu/userfiles/File/eia/eia_migrtend_vfinal.pdf
- Eurobarometer (2012): The values of Europeans. Standard Eurobarometer Report No. 77.
- Semjén András–Tóth I. János (szerk.) (2009): Rejtett gazdaság. Be nem jelentett foglalkoztatás és jövedelemeltitkolás – kormányzati lépések és a gazdasági szereplők válaszai. KTI Könyvek, 11. sz. MTA Közgazdaságtudományi Intézet, Budapest.
- Fazekas Károly – Scharle Ágota (szerk.) (2012): Nyugdíj, segély, közmunka - A magyar foglalkoztatáspolitikát két évtizede, 1990–2010 2.1.
- Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület (2014.): Employees Beyond Borders, Országjelentés a külföldi munkavállalók magyarországi munkaügyi helyzetéről, Magyarország
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH, statdat) [Central Statistical Office] (2015): Magyarország 2014 [Hungary 2014]. Available at:
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo2014.pdf>
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH, statdat) [Central Statistical Office] (2016): Magyarország 2015 [Hungary 2015]. Available at:
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo2015.pdf>
- International Migration Organization (2016): Migration issues in Hungary. Available at:
<http://www.iom.hu/migration-issues-hungary>
- Csomós Balázs-Kreiszné Hudák Emese: Zsugorodik a magyar rejtett gazdaság: Potfolio 2015. Október 29.
http://www.portfolio.hu/gazdasag/zsugorodik_a_magyar_rejtett_gazdasag.221595.html
- Balog Ádám (2014) Adóelkerülés és rejtett gazdaság magyarországon: Köz-Gazdaság Tudományos Füzetek Különszám Az Adópolitikáról IX. Évfolyam 4. Szám 2014. december. Elérhető itt: <http://www.uni->

corvinus.hu/fileadmin/user_upload/hu/kozgazdasagtudomanyi_kar/files/Koz_gazdasag/IX._evfolyam_4.szam_2014._december/Balog_15-30.pdf